

Izjava ob 4 jutraj.

Stane mesečno 20.— Din
za inozemstvo 30.—
neobvezno

Oglaš po tarifu.

Uredništvo:

Miklošičeva cesta št. 16/L
Telefon št. 72.

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo, prosveto in politiko

Upravištvu:

Ljubljana, Prešernova
ul. št. 54. Telef. št. 98.

Podružnici:

Maribor, Baravska ul. 4
Celje, Aleksandrova c.

Račun pri poštn. čekom
zavodu št. 11.812.

Ljubljana, 2. februarja.

Iz Amerike prihaja vest, da ugaša
življenja enemu največjih mož ne
le polpretekla doba, ampak sploh sve-
lovene zgodovine. Telesne moči Woo-
drowa Wilsona so upešale.

Woodrow Wilson je bil svetovno
znan učenjak še predno je l. 1912. bil
izvoljen predsednikom Zedinjenih dr-
žav. Potem ko se je dobro obnesel kot
upravni reformator, je bil l. 1916. znova
izvoljen predsednikom. Tedaj je
zanj nastopila doba najtežje odločitve.
Dolgo se je branil vojne, a Nemčija ga
je s kruto podmorsko vojno toliko
časa izživala, da ni mogel več nazaj.
Leta 1917. je začelo vojno stanje med
Zedinjenimi državami in Nemci.

A Wilson, ki se je težko odločil za
vojno, je takoj začel misliti na mir.
Lelel je ustvariti tak mir, ki bi ne vse-
boval povodov za novo vojno. Torej
se mir na podlagi golega diktata, am-
pak mir na podlagi moralnih načel.
Prvkrat je postavil udeležnik vojne
načela mednarodne etike,
ki naj bodo merodajna ob sklenitvi
miru.

8. januarja 1918 je Wilson postavil
14 točk kot vodilo za svetovni mir:
izjavil se je proti tajnim pogodbam,
za svobodo morja, za jamstva proti
oboroževanju, za obnovo Rusije, Bel-
gije in Srbije, za osvoboditev Alžacije,
za pravo pot skozi Dardanele, za vz-
postavitev Poljske, za ustanovitev Zve-
ze narodov kot garancijo trajnega
mira. Glede mej Italije je zahteval, naj
se popravijo po narodnem posestnem
stanu, avstrijskim narodom pa naj se
zagotovi avtonomni razvoj.

Ta program je deloval. Avstrija se
je iz njega skušala norčevati, a vpliv-
al je bolj kakor tisoč kanonov. Ves
svet je priznal njegovo moralno
moč. Zatirani narodi so dvignili gla-
vo, in za vojaško fronto je nastopila
fronta narodov, ki so zahtevali svobo-
do na podlagi Wilsonovega progra-
ma. Prepozno, kakor vselej poprej, je
avstro-ogrska vlada to uvidela. Šele
4. oktobra 1918 je poslala Wilsonu
brzojavko, da sprejme 14 točk njego-
ve zgodovinske poslanice ob 8. janua-
rja 1918. A bilo je prekasno. Medtem
se je bil Wilson in z njim celokupna
antanta že odločila, da treba 10. točko
Wilsonovega programa razlagati jas-
no, v smislu samoodločbe narodov.
Wilson je zahteval kapitulacijo Nem-
cije in Avstrije. Nobeno izmikanje ni
več pomagalo. Vse, kar je skušala
Karlova vlada z raznimi ponudbami
federalizacije Avstrije pozneje doseči,
je bilo prekasno. Dne 18. oktobra 1918
je Wilson sporočil, da ne more več
priznati samo avtonomije avstro-ogr-
skih narodov kot podlage za mir, mar-
več je prisiljen zahtevati, da ti narodi
in on, sodijo o tem, katera odlo-
čitev bo zadovoljila njihove zahteve.
Ta nota je pomenila smrt avstro-ogr-
ske monarhije.

Pršla so mirovna pogajanja. Ko so
tintane države, zlasti Italija videla,
da je sovražnik na tleh, so začele po-
tabljati na Wilsonova načela. Zaman
se jih je spominjalo, da so sprejele ta
načela, moč je šla preko pravice. Zla-
sti Italija je poudarjala, da stoji nje-
bo čete na Brennerju in pred Vrhniko,
in je začela gonjo proti Wilsonu. Da
izvede svoj velikanski program traj-
nega izmirjenja Sloveštva, je prišel
Wilson v Evropo. A diplomatskim in-
trigam v Parizu profesor državosnau-
stva ni bil kos. Tudi njegova okolica
ni zdržala in je le slabila odpornost
njegovega velikega duha. Od
virovega grandioznega načrta je Wil-
son rešil Ligo narodov, vendar ji ni
več mogel zagotoviti efektivne moči.
Pa tudi z mejami, katere je hotel dati
Evropi, ni mogel več prodreti. Užaljen
je vrnil v Ameriko, in Amerikanci
razočarani nad neuspelimi poskusom
diktirati Evropi meddržavni red, so
se odločili za drugo politiko.

Naš narod bi ne bil vreden svobode,
ako bi v tem trenutku in kedaj kas-
neje pozabil na velikega svojega do-
brotnika Wilsona. Ideje, katere je
proglasil Wilson, so bile kakor vsako
etično načelo, varstvo za slabšega.
Samoopredeljenje narodov je edino na-
čelo, ki more trajno zajamčiti mir med
njimi. Wilsonova akcija, vojaška in
moralna, je bila mogočen faktor za
pašo svobodo.
Če so tudi Italijani zaprečili Wils-
onove intencije glede naše zapadne
granice, mu moramo vendar biti hv-
lečni za njegov trud. Za Koroško in
za naše Primorje se je Wilson zanimal,
a ni imel končno zanesljive informaci-
je o pravem dejanskem položaju, pa
tudi ne efektivne moči, da bi bil to
vprašanje uredil po svojih načelih.
Imel je le občutek, da je tu začetek

Naraščajoča nervoznost v vladi

PAŠIČEVE KONFERENCE Z MINISTRI. — PRIPRAVE ZA ZUNANJE-
POLITIČNO DEBATO.

Beograd, 2. februarja. p. Danes po-
poldne je bilo radi katoliškega praznika
v parlamentu vse mirno; niti seje odbo-
rov se niso vršile. Tudi parlamentarni
klubi so počivali. Pač pa je Pašić dalje
časa konferiral z ministrom prosvete Tri-
funovićem. Dr. Ninčević je bil ves dan za-
poslen s pripravljanjem ekspozice za de-
bato o Bolgariji in s pripravljanjem po-
ročila o sporazumu z Italijo. To poro-
čilo bo izdelala vlada najkasneje tekot
20 dni, kakor je to Pašić obljubil Italij-
anskemu ministrskemu predsedniku Mus-
soliniju. V tem roku bo poročilo predlo-
ženo naši narodni skupščini.

Jutri dopoldne se bo vršila seja mi-
nistrskega sveta, ki bo ena izmed najvaž-
nejših, kar se jih je vršilo zadnje čase,
ker bo sklepala o najkrajših vpra-
šanjih notranje politične situacije.

Danes je Nikola Pašić dolgo časa kon-
feriral tudi s predsednikom narodne skup-
ščine Ljubo Jovanovićem, kakor tudi z
drugimi ministri. Razgovori so se vršili
predvsem o parlamentarni situaciji. V ra-

dikalnem klubu samem vlada velika ne-
zadovoljnost. Nadvse vznemirjeni so ra-
dikalski ministri, ki občutijo odpor med
ljudstvom, ki narašča proti njim in nji-
hovemu delovanju. Največje nezadovolj-
nost vlada proti finančnemu ministru Sto-
jadinoviću, ki je zlasti v uradniškem
vprašanju popolnoma zavozil.

PRIBOD RADIČEVCEV V BEOGRAD.

Beograd, 2. februarja. p. Današnja
«Pravda» prinaša brzojavko iz Dunaja,
da je dr. Lorković zaključil svoje konfen-
rece z Radićem. Na podlagi sporazuma med
obema pride te dni v Beograd nekaj Ra-
dićevskih poslancev, ki stopijo takoj v
stike z opozicijo.

EKSPOZE O SPORAZUMU Z ITALIJO.

Beograd, 2. februarja. r. V kratkem bo
predloženo narodni skupščini celotni tekst
sporazuma z Italijo. Ob tej priliki poda
minister zunanjih poslov dr. Ninčević ob-
širni ekspozice o splošni zunanji politični
situaciji zlasti o odnosu na sporazum z
Italijo.

Obtožba bivšega ministra Markovića

OBTOŽNICO PODPIŠEJO VSE OPOZICIJSKE STRANKE.
(Glej tudi poročilo na 2. strani.)

Beograd, 2. februarja. p. Vsi poslani-
ški klubi opozicije razen zemljoradnikov
so sklenili, da podpišejo obtožbo proti
bivšemu ministru pravde dr. Lazi Mar-
koviću. Danes dopoldne se je vršila seja
demokratskega kluba, na kateri so govo-
rili poslanci o tej zadevi in je bilo po-
dano poročilo, ki naj se izroči narodni
skupščini. Po daljši in živahni razpravi
je demokratski klub sklenil, da podpiše
obtožbo. Na ta način so vse opozicijske
našne skupine razen zemljoradnikov

sklenile, da se bivši minister pravde dr.
Laza Marković izroči sodišču po zakonu
o ministrski odgovornosti.

Beograd, 2. februarja. p. Kakor se no-
čoj zatrjuje, so danes popoldne sklenili
tudi zemljoradniki, da podpišejo obto-
žnico proti dr. Markoviću in tako bo
jutri podpisana obtožnica od vseh opo-
zijskih skupin. Obtožnica bo predčita-
na na seji narodne skupščine, ki se bo vr-
šila v ponedeljek dne 4. februarja.

Pesnik Aleksa Šantić umrl

Sarajevo, 2. februarja. p. Davl je
umrl znan pesnik Aleksa Šantić, ki je
že dalje časa bolhal.

Beograd, 2. februarja. p. Veliki pes-
nik Aleksa Šantić bo pokopan v ponde-
lek ob 14. Vlado bo pri pogrebu zastop-
al mostarski veliki župan dr. Hrastov-
ljević, ministra prosvete zastopnik sara-
jevskega oddelka prosvete dr. Kosta Ko-
smanović, cerkev sarajevski metropolit
Petar Šimanić. Pogreb bo izvršen na dr-
žavne stroške.

Aleksa Šantić se je rodil dne 27. maja
1868. v Mostarju kot sin bogate trgovske
obitelji. Ker je bil slabega zdravja, ga
je poslal oče k stricu v Trst, kjer mu
je stric najel zasebnega učitelja Ljudo-
vita Vukičevića, ki je bil sam pesnik.
Ta je mlademu Aleksu vdahnil smisel za
poezijo. V Trstu se je Šantić dobera
priučil italijanskemu jeziku. Ko se je vr-
nil v Mostar, je stopil v trgovino svoje-
ga očeta, kjer pa ni pokazal posebnega
veselja za trgovanje. Tu se je spoznal in
spoprijateljil z Jovanom Dučićem iz Tre-
binja, ki je bil uslužben v očetovi trgo-
vinu, a je bil tudi bolj pesnik kakor trgo-
vovec. Skupno sta pesnila in skupno
svoje protivočje objavljala. Leta 1888. se
jima je pridružil še Svetozar Čorović.
Vsa trojica je urejevala skozi 10 let
književni list «Zora».

Leta 1907. je stopil Šantić v uredni-
štvo mostarskega lista «Narod», ki se je
proslavil s svojo ostro antiavstrijsko
tendenco. Par let pred vojno se je Alek-
sa Šantić zbog slabega zdravja umak-
nil iz javnega življenja, ko pa je izbruh-
nila vojna, so ga avstrijske oblasti zgra-
bile kot talca.

Za svoje književno delo je bil Šantić
lata 1914. izvoljen za dopisnega člana
kraljevske arabske akademije v Beogradu
lata 1920. pa za člana umetniškega od-
delka Jugoslovanske akademije znano-
sti v Zagrebu. Kralj Aleksander ga je
še kot regent odlikoval z lentjo sv. Sa-
ve.

Šantićev pesmi so deloma rodoljub-

novoga nezadovoljstva in s tem kal
za nove vojne.

Kljub temu pa Wilson zaključuje svoje
življenje z nelzbrisljimi potezami v zgo-
dovini evropskih narodov. Ako on ni imel
dovolj moči, da svoj program do čiste-
ga izvede, je v osvobojevalni narodih, ko
razvijejo svoje sile, dana možnost, da
popravijo, kar se je pogrčilo v Versail-
lesu in Saint-Germainu in pozneje.

Principi mednarodne etike so tu in če
umira njihov prvobornik, zato niso še iz-
brisane. Wilsonova ideja se bo vračala,
dokler ne bo popolnoma izvedena. Do-
tlej in dokler bo živel naš narod, bo
Wilsonu ohranjen časten spomin.

nega, deloma ljubavnega značaja. V za-
ložbi srbske književne zadruge je izšla
lata 1911. njegova zbirka pod naslovom
«Pjesme», 1918. zbirka pesmi «Na sta-
rim ognjištima». Za pesnikovo 50-letnico
je društvo književnikov v Zagrebu iz-
dalo zbirko pesni pod naslovom «Pjes-
me», ki jim je napisal uvod Vladimir
Čorović. Znamenitejša dela Alekse Šan-
tića so še «Pod maglom», izšlo v Beogra-
du 1907., «Hasanaginica», izšla v Beo-
gradu 1911., «Angjelija» izšla v mostar-
skem «Narodu» 1912. in «Sunce», ki še
ni tiskano. Šantić je leta 1910. izdal zbir-
ko prevodov pod naslovom «Iz nemške
lirike», leta 1919. pa prevod «Pjesme ro-
ba» češkega pesnika Svatopluka Čecha.

Šantić je bil v svojih mladih letih tu-
di dalj časa v Ljubljani, kjer je obisko-
val Mahrovo trgovsko šolo.

Madžarske reparacije

Beograd, 2. februarja. r. V vprašanju
madžarskih reparacij se danes doznava-
jo podrobnosti, o katerih je sklepala
konferenca, ki se bavi z dobavami Ma-
džarske naši državi. O vsem tem je po-
dal madžarski ministrski predsednik
grof Bethlen izjave, ki se bistveno stri-
njajo s poročili jugoslovanskega tiska. Po
teh vesteh je gotovo, da so naše zahte-
ve glede posojila Madžarski sprejete v
celoti. Madžarska bo pristala na to, da
nam izplača diferenco pri vagonih in lo-
komotivah, v kolikor nam pripadajo pri
razdelitvi železniskega parka. Dobava
premoga iz pečujskih premogovnikov
naši državi se bo neprestano vršila do
leta 1926. Zaostale dobave se imajo na-
doknadi.

Madžarska vlada namerava zaprositi
za moratorij v vplačevanju reparacij za
dobo poltretjega leta. Po tem roku pri-
stopi k aranžmanu, ki ga predlaga naša
država. Madžarska je obljubila, da nam
da odškodnino za ves material, ki ga
je odvlekla iz Južne Srbije.

LIKVIDACIJA ODELKA MI-
NISTRSTVA PRAVDE V LJUBLJANI.

Beograd, 2. februarja. p. V Beograd
je dopotoval predsednik oddelka B stola
sedmorice v Zagrebu dr. Josip Babnik,
ki je bil danes sprejet od ministra prav-
de dr. Ninka Perića. Dr. Babnik je do-
potoval v Beograd v zadevi likvidacije
oddelka ministrstva pravde v Ljubljani.

KONFERENCE O MEDNARODNIH
ZADEVAH.

Beograd, 2. februarja. p. Danes do-
poldne se je v ministrstvu zunanjih del
vršila konferenca ministrov, ki je skle-
pala o razdelitvi arhivov med nami in
Rumunsko. Tej konferenci se je priklju-
čila tudi razprava o mednarodnem avto-
mobilskem prometu.

Wilson na smrtni postelji

STANJE BIVŠEGA PREDSEDNIKA ZEDINJENIH DRŽAV BREZUPNO.
LEZI OD VCERAJ V AGONIJU.

Washington, 2. februarja. s. Danes
zjutraj izdani buletin o zdravstvenem
stanju bivšega predsednika Wilsona se
glas: Wilson je preživel današnjo noč
zelo nemirno. Moči mu pešajo. Stanje se
je katastrofalno poslabšalo. Bolnik je
padel v agonijo.

London, 2. februarja. j. Po zadnjih
Reuterjevih vesteh iz Washingtona, je
vsako uro pričakovati smrt bivšega pre-
sednika Združenih držav W. Wilsona.
Zdravniki so izgubili upanje za okrevanje

Pariz, 2. februarja. j. Nasproti današ-
njim vestem, po katerih je bivši predse-
dnik Zedinjenih držav Wilson sinoči umrl,
doznavamo, da te vesti še niso potrjene.
Več kot gotovo pa je, da so mu ure
šete.

Pariz, 2. februarja. s. Kakor javlja
«Chicago Tribune» iz Washingtona, se
je bivši prezident Wilson danes ob 7.30
zjutraj (ameriškega časa) onesvestil. Nje-
gove smrti pričakujejo še noč.

Tudi Italija priznala Rusijo

RUSKO-ITALIJANSKA TRGOVSKA POGODBA JE GOTOVA.

Rim, 2. februarja. j. Po vesteh iz di-
plomatskih krogov je definitivno bese-
dilo protokola o italijansko-ruski trgo-
vski pogodbi že določeno. Pogodba bo
podpisana najbrže jutri v palači Chigi.
Veljala bo tri leta in predvideva pred
vsem takojšnjo izročitev palače v ulici
Gaeta ruskemu zastopstvu. G. Jordanski
bo takoj po ratifikaciji pogodbe izročil
kralju svoja poverilna pisma kot posla-
nik sovjetske vlade. Italija bo ratificirala
pogodbo s kraljevim dekretom, Rusija
pa s sklepom centralnega odbora so-
jetskih republik.

Pogodba vsebuje štet točk:

1. Znatno znižanje ruskih carinskih
nadavkov na italijansko blago;
2. obveznost sovjetske vlade dobav-
ljati Italiji letno gotovo množino žita
za izdelovanje testenin;
3. obveznost Rusije kupovati letno
gotovo množino industrijskih proizvo-
dov Italije;
4. obročna plovba po Črnem morju

je pridržana ladjam italijanske nardo-
nosti;

5. posebna italijansko-ruska komisija
bo izdelala vsako leto načrt za medse-
bojno prodajo in nakup in

6. izročitev premičnin in nepremičnin,
ki se nahajajo v Italiji in so bile svoje-
časno last caristične vlade in Keren-
skega.

«Epoca» piše, da bo priznanje sovjetske
Rusije s strani Anglije in Italije popolno-
ma spremenilo tok evr. pake politike. List
meni, da bosta Anglija in Italija morali
že enkrat predelati vsa evropska in azijs-
ka vprašanja, da preuredita svojo gospo-
darsko in zunanjo politiko. Opozicijska
«Il Mondo» je mnenja, da bo povzročila
priznanje sovjetske Rusije s strani Italije
intenzivno diplomatsko delovanje med
Moskvo in Londonom za ureditev azijske-
ga kontinenta. List predvideva, da bo
London uvedel akcijo, ki bo omogočila
Nemčiji kot suvereni državi življenje in
procvit v mejah, določenih po versajski
pogodbi.

Nove homatije v Rusiji

VOJAŠKI NEMIRI V MOSKVI. — BOMBA V GLEDALIŠČU.

Berlin, 2. februarja. e. Tukajšnji ruski
list «Den» javlja, da so izbruhnili nemi-
ri med vojaško posadko v Moskvi. Pe-
hota je dobila nova stroga povelja za
udušitev delavskih nemirov, pa se je
uprta tem poveljem in nastavila v vojaš-
nicah strojnice. Kamenov sam je prišel
v vojašnico, da ukori vojaštvo, in je
zahteval, da se izroče voditelji odpora.
Odgovorilo se mu je: «In ti, za koliko
si prodal Trockija?» Čete so nato začele
streljati na Kamenova, ki je pobegnil.
Vojaški upor so zadušili s tanki. — Vest
je z ozirom na vir — list je monarhistič-
ni — zelo malo verjetna.

Kodanj, 2. januarja. e. Kakor se brzo-
javno poroča iz Moskve tukajšnjemu li-

stu «National Tidende», se nezadovolj-
stvo, ki je izbruhnulo po Leninovi smrti,
izprevergava v raznih večjih mestih v
epopade med prebivalstvom in vojaš-
vom. Džerzinskemu se je poverila polna
moč za vzdrževanje reda. Poveljniki rde-
čih posadk v Sibiriji in južnozapadni Ru-
siji so dobili povelje, da svoje čete kon-
centrirajo v Moskvi. Vladni krogi se za-
našajo, da bo Džerzinski, ki je predse-
dnik «Čeke», znal zadušiti to revolucionar-
no gibanje.

Pariz, 2. februarja. e. Iz Kovna se po-
roča, da je bila med predstavo v operi,
kateri so prisostvovali visoki državni
funkcionarji vržena v dvorano bomba.
Podrobnejši vesti o tem atentatu še ni

Pred volitvami v Italiji

Odlični parlamentarci odklanjajo vladne
mandate.

Rim, 2. februarja. e. Listi javljajo, da
so se pogajanja fašistov z bivšim mini-
strskim predsednikom Orlandom, da bi
sprejel kandidacijo na vladni listi po-
polnoma izjalovila, češ, ker se hoče Or-
lando definitivno umakniti iz političnega
življenja. Enako se javlja, da voditelj
socialne demokracije (democrazia soci-
ale) knez Colonna di Cesaro izstopi iz
ministrstva, ker smatra sodelovanje v
ministrstvu za nezdravljivo s stališčem
svoje stranke, ki nastopi v volilnem boju
takorekoč kot opozicijska stranka.

Rim, 2. februarja. s. Po niformacijah
iz fašistovskih krogov bo na vladni listi
približno 220 čisto fašistovskih kandi-
datov, nadalje 40 bojevnikov in pribli-
žno 100 kandidatov iz fašistom prijaznih
strank in krogov.

VAŽNE SPREMENBE V NEMŠKI
DIPLOMACIJI.

Sprememba poslanika na našem
dvoru.

Berlin, 2. februarja. s. Državni pred-
sednik je imenoval odpravnika poslov v
Parizu v. Hoescha za poslanika v Parizu
in beogradskega poslanika v. Kellera
za poslanika v Bruslju. Francoska vla-
da je podelila agremen za imenovanje v.
Hoescha. — Na mesto v. Kellera bo ime-
novan za Beograd dr. Landenberg, ki je
bil pred zasedbo Poruhrja poslanik v
Bruslju.

NASTOP POSLANIKA BALUGDIČA.

Berlin, 2. januarja. j. Državni predse-
dnik Ebert je sprejel danes v navzočnosti
zunanje ministra dr. Stresemanna no-
voga jugoslovanskega poslanika Balugdi-
čiča, ki mu je v svečani avdijenci izro-
čil svoja poverilna pisma. Istočasno je
doseđanji poslanik Marković predložil
svoja odpoštna pisma. Sprejem je bil
nad vse prirečen.

IZDELAVA NOVEGA VOZNEGA REDA.

Beograd, 2. februarja. n. V direk-
tiji državnih železnice posluje posebna komi-
sija, ki se bavi z novim voznim redom,
ki bi imel vstopiti v veljavo že 1. janua-
rja. Ker pa še ni izdelan v vseh detajlih,
bo vstopil v veljavo šele kasneje.

AVSTRIJSKI DRŽAVNIKI NA POTU
V RUMUNIJU.

Dunaj, 2. februarja. v. Zvezni kance-
lar dr. Seipel in zunanji minister dr.
Grünberger sta danes v spremstvu dveh
sekeljskih šefov in nekaj političnih urad-
nikov odpotovala v Bukarešto.

Inozemske borze

2. februarja:

CURIE: Beograd 6.80, New-York 578,
London 24.92, Pariz 26.97, Milan 25.12,
Praga 16.675, Budimpešta 0.02, Bukare-
šta 2.95, Sofija 4.15, Dunaj 0.0081.

TRST: Zagreb 26.65 do 26.85, Dunaj
0.0820 do 0.0825, Budimpešta 0.07 do 0.08,
Praga 68 do 66.50, Bukarešta 11.25 do
11.75, Pariz 107.25 do 107.75, London
99 do 99.25, New-York 22.80 do 22.90, Cu-
rih 897 do 400, dinar 26.65 do 26.85, aK
0.0320 do 0.0330, dolar 22.80 do 22.90, an-
gleški funt papir 98.80 do 99.10, carinski
franki (20 zlatih) 88.25 do 88.75, uradni
tečaj zlate lire 442.50.

BERLIN (v milijonih): Beograd 49.875,
Milan 184.982, Praga 122.183, Pariz
198.503, London 18.240.900, New-York
4.180.500, Curih 731.148.

LONDON: Beograd 870, Berlin 18.23
bilijonov, Pariz 92.35, Rim 99.125, Curih
24.90, New-York 484.75, Dunaj 807.000,
Praga 149.875, Budimpešta 120.000.

NEW-YORK: Beograd 117, Berlin
0.000.000.0024, London 435.75, Pariz 450.75
Curih 17.48, Rim 438.75, Dunaj 0.1406,
Praga 290

Zahteve konceptnih uradnikov

MEMORANDUM SAVEZA VISOKOŠKOLSKO IZOBRAZENIH DRŽAVNIH URADNIKOV.

p. Beograd, 1. februara.

Danes je deputacija visokoškolsko izobraženih državnih uradnikov izročila finančnemu ministru tole resolucijo:

Savez visokoškolsko izobraženih državnih uradnikov, ki predstavlja Udruženje sodnikov, Profesorsko udruženje, Srbsko udruženje zdravnikov, Udruženje jugoslovanskih inženjerjev in arhitektov, Jugoslovansko šumarsko udruženje, Jugoslovansko veteransko udruženje, Srbsko kemijsko udruženje, Udruženje lekarniških uradnikov in skupina visokoškolsko izobraženih uradnikov ministristva socijalne politike, po daljši razpravi na seji dne 30. januarja 1924 soglasno konstatira, da je predjem, določen za državne uradnike, popolnoma nezadostna pomoč v njihovem težkem materialnem položaju. Z ozirom na današnje vrednost dinarja je njegova višina taka, da bolj ponižuje ugled državnih uradnikov kakor nudi stvarne podpore, nadalje, da plača, predvidena v zakonu o civilnih državnih uradnikih z vsemi dosegljivimi dodatki, ni zadostna, da zagotovi dostojno življenje uradnikov in njihovih družin, posebno v današnjih prilikah, ko vsled stalnega draženja življenjskih potrebščin postaja življenje vedno težje. Vseled tega težkega materialnega položaja, v katerem se nahajajo vsi državni uradniki, se dela škoda ne samo ugledu državnih uradnikov, temveč v mnogo večji meri tudi ugledu in interesom države same. Nastopili so zadnji trenutki, da se državnim uradnikom pomaga in se rešijo iz bede, v kateri se nahajajo, ker dočim so vsi drugi nameščenci za svoje delo plačani sorazmerno draginji, so samo državni uradniki izvedli, tako da njihovi dohodki, ki jim jih daje država,

ne predstavljajo niti polovice minimuma, neobhodno potrebnega za najskromnejše življenje. Vseled takega stanja je večina najposobnejših, najspretnejših in interesom države najvrednejših uradnikov prisiljena zapustiti državno službo, dočim oni, ki bodo v tej službi ostali, ne bodo mogli s polno močjo opravljati državnih poslov, ker jih tarejo skrbi za lastno eksistenco ter eksistenco svojih ljudi, valed česar ne bodo mogli vse svoje pozornosti posvetiti samo vršenju svojih dolžnosti.

Smatrajoč, da je tako stanje nevdržljivo za državne uradnike in zelo škodljivo za državne interese, smatra Savez za svojo dolžnost, da tudi pri tej priliki opozori gosp. ministra, naj se v interesu odvrnitve posledic, katerih tudi državni uradniki ne želijo, vsem državnim uradnikom takoj izplačajo vsi dosedaj neprejeti dohodki, ki jim pripadajo po zakonu od 1. oktobra 1923; dosežanje draginjske doklade naj se nikakor ne zmanjšajo, temveč naj se avtomatično regulirajo tako, da bodo skupno s plačo predstavljale vrednost predvojnega plača v zlatu, kakor se je to storilo pri določevanju plač in doklad za gosp. ministre in pri dnevnih za narodne poslane. Smatrajoč, da ni treba razlagati, še manj pa dokazovati, da so državni uradniki vedno radi v vojni in v miru prinašali vse žrtve za državo, zavzemajoč se z vsemi silami za državne interese, smatra Savez visokoškolsko izobraženih državnih uradnikov, da državni uradniki po pravici smejo zahtevati, da se za svoje delo dostojno nagradijo tako oni, kakor njihove družine, ki bi sicer bile tudi naprej izpostavljene skrajnemu pomanjkanju.

Konzulat SHS v Trstu

Odkrita beseda na naslov ministra zunanjih stvari.

Trst, 2. februara.

Uporabljam naziv «konzulat SHS», ker je ta naziv uraden, dasiravno v Trstu na tega konzulata ne pozna pod tem imenom nihče, ne Jugosloven ne Italijan, temveč edino le pod imenom — jugoslovanskega konzulata.

Jugoslavija je od jeseni leta 1919. pa do avgusta meseca leta 1921. imela v Trstu «delegacijo». Prvi delegat je bil g. Brana Marković, ki je izpočetka posloval v hotelu «Savoja» (Palast - Hotel Excelsior), potem pa ravno tam, kjer se nahaja danes konzulat, na trgu Venezia št. 1, v hiši, ki je last tukajšnje srbsko-pravoslavne cerkvene občine. Ko so leta 1920. 18. julija fašisti vdrl v delegacijske prostore in jih opustošili, pohištvo pa večinoma zmetali na ulico in sežgali, se je delegacija najprej preselila v ulico Manzini, od tam pa — fašisti so prisilili hišnega upravitelja, da je postavil delegacijo na ulico — v ulico M. R. Imbriani, kjer ji je kvartira, oziroma orožniško poveljstvo odstopilo par sob za uradne prostore. Ko so se prostori v palači na trgu Venezia zopet umetili in ni bilo več varnosti ponovnega napada, se je delegacija preselila zopet v svoje prostore. Na čelu delegacije je stal tedaj sedanji poslanik v Pragi, g. Ljuba Nešić, ki pa je že opravljal par mesecev posle pomočnika v ministrskem predsedništvu, oziroma ministrstvu zunanjih stvari, ko je bil še vedno delegat v Trstu vse do 1. avgusta 1921., ko se je delegacija izpremenila v konzulat in ga je zamenil dočimš generalni konzul v Zadru, g. Cinciar Marković, ki pa ni ostal v Trstu niti leto dni, temveč je bil imenovan v Tirano. G. Cinciar - Marković je bil prvi jugoslovanski konzul v Trstu. Njemu je sledil sedanji konzul, g. Rašić. Danes, po konj poluletnem službovanju, pa je g. Rašić premeščen v ministrstvo zunanjih stvari in v Trst pride baže neki g. Stančević iz Berna. Če računamo tudi delegacijsko dobo, bo tako novi konzul v komaj dobrih štirih letih, odkar obstoji zastopništvo jugoslovanske države v Trstu, že šteti titular tega zastopništva.

Zdi se sicer, da je tržaški konzulat nekaj «locus promovendi» za naše konzularne osebe, ki prihaja na to mesto. Večina gospodov je po kratkem službovanju zopet odšla, skoraj vsi na višja mesta. To jim radi privoščimo, vendar pa imamo pri vsem tem svoje tehtne pomisleke.

Reči je pač treba, popolnoma odkrito in resno, da je to neprestano menjanje titularjev na tako važnem mestu, kakor je konzulat v Trstu, ne samo skrajno nepraktično, nesmoteno, temveč naravnost proti koristim države in zelo, zelo škodljivo. Če hoče konzul v resnici v polni meri zadostiti svoji nalogi, ki vendar ne obstoji samo v izdajanju in vidi-ranju potnih listov, temveč v vsem, kar se v poslovnem okrožju konzulata tiče koristi države, katero zastopa, in česar brez dvoma v Trstu, velikem pomorskem mestu, ki ima ogromne prometne stike z Jugoslavijo po suhem in po morju, vendar ni malo, mora pač imeti točen vpogled v vse razmere svojega okrožja, zlasti gospodarske, a tudi politične. In poslovno okrožje tržaškega jugoslovanskega konzulata obsega vse Primorje! Resnica je, da naloga konzulata ni politič-

na naravi, ali v Trstu, središču jugoslovanskega naroda v Italiji, ki bo zlasti sedaj, po sklenitvi sporazuma med Italijo in Jugoslavijo, igral brez dvoma zelo važno vlogo v medsebojnih stikih med obema državama, so naloge jugoslovanskega konzulata i v gospodarskem i političnem pogledu tako prostrane, tako važne in odgovornost titularja tako velika, da je treba za to mesto moža, ki pozna do dna vse prilike in nepravilnosti svojega poslovnega okrožja in še daleč preko njega. V beograjskem znanjem ministrstvu pa ravna s titularji na tržaškem konzulatu, kakor igralce s figurami na šahovnici. Danes je prišel novi konzul, jutri pa že odhaja. Komaj je nekoliko spoznal razmere, ni se še niti do polne važnosti vanje, pa ga premeste in pride drug, nov, in z njim se godi enako kakor s prejšnjim in z njegovim naslednikom ravno tako, kakor z njim.

Tako ravnanje pa ne samo ni dobro, ni praktično, ni smoteno, temveč pravimo, da se nam zdi naravnost, kakor bi ne bilo resno, in je v resnici zelo škodljivo državi in njenim koristim!

Kdor ima oči, da vidi, mora spoznati, da današnja uredba konzulata v Trstu ne velja. Ne konzulata, temveč generalnega konzulata je treba v Trstu, s trojno pomočnim, vsestransko strokovno izveščastim in usposobljenim osebjem in vsem orim aparatom, ki ga zahtevajo ogromne naloge, ki jih ima zastopništvo jugoslovanske države v samem velikem pomorskem mestu in vsem tako širokem poslovnem okrožju. In kar je glavno: ne menjajte titularjev vsak drugi dan, temveč jih pustite na njihovem mestu, da se temeljito vžive v vse prilike in bodo potem v resnici mogli v polni meri zadostiti svojim nalogam.

Tako in edino le tako boste v resnici varovali koristi jugoslovanske države in jugoslovanskega državljanstva v neposrednem, za razvoj bodočih odnošajev tako važnem inozemstvu!

Obtožba bivšega ministra dr. Markovića

Zemljoradniki so predložili ostalim klubom obtožbo opozicije v podpis proti aferam bivšega pravosodnega ministra dr. Laze Markovića. Vsi opozicijski klubovi so to obtožbo sopodpisali in ona se glasi v izveščku takole:

«Za več mesecev se pojavljajo v javnosti težke obtožbe proti g. dr. Lazi Markoviću, bivšemu ministru pravde v ministrstvu - Pašića. Iznašajo se fakti, ki označujejo delo tega ministra kot kaznjivo. Te obtožbe so dobile konkretne oblike, ko je podpredsednik narodne skupščine g. Mihajlo Ranković podnesel formalno tožbo svojemu klubu proti g. dr. Lazi Markoviću. G. Ranković je navedel v svoji tožbi vsa dejanja, ki angažirajo ne samo politično, ne samo moralno, temveč tudi kazensko odgovornost.

Dejanja, za katere g. dr. Marković obtožuje javnost in g. Ranković s tovariši, so naslednja:

- 1.) Prodaja sladkorne tovarne na Čukarici.
- 2.) Afera kaznenega zavoda v Topčidžu.
- 3.) G. Marković je brez licitacije tarčil g. Lukareviću tiskanje obveznic po 2.50 dinarja, sedaj je pa tiskanje teh obveznic bilo naročeno po 0.49 Din, ker je bila licitacija.

4.) Afera koncesije tovarni špirta v Crkvenici in Novem Vrbsu.

5.) Afera ustavitve sekvestra nad imetkom Avgustinske banke iz Budimpešte, nasprotno sklepom pristojne komisije.

6.) Afera odobritve nabav na račun reparacij samo Teokareviću, njegovemu intimnemu prijatelju, družabniku, mesto trditvi Ilić, Teokarević i Petrović.

7.) Afera z delitvijo zemlje v njegovem volilnem okrožju mrličem in drugih na ime onih, ki zemlje niso niti zahtevali in tudi ne dobili.

Za gotova dejanja ima g. dr. Marković odgovarjati ne samo po splošnem kazenskem zakonu §§ 116., 114., 127., 111., 121., temveč tudi po čl. 2. čl. 3. zakona o ministrski odgovornosti od 22. julija 1922. Ali za vsa zgoraj omenjena dejanja mu ima soditi državno sodišče.

Podpisani narodni poslanci smatrajo, da obtožbe, ki so jih javnost in g. Mihajlo Ranković dvignili proti g. Lazi Markoviću, ne pomenijo samo kompetenci strankinega kluba, ki mu pripada g. Marković in sodbi javnega mnenja. Ona v prvi vrsti spadajo v kompetenco državnega sodišča, ki po čl. 21. zakona o ministrski odgovornosti od 22. junija 1922. sodi ministrom za dejanja take vrste.

Zato je podpisani čast predložiti narodni skupščini naslednji predlog:

Da se g. Laza Marković, bivši minister pravde stavi takoj pred sodišče z ozirom na zakon o ministrski odgovornosti.

Politične beležke

— Ali je g. Pucelj radikal, ali zemljoradnik? Pred nekaj tedni je g. Pucelj razlagal, da je njegova stranka pristopila k srbski zemljoradniški stranki. To je bilo skoro ob istem času, ko se je g. Pucelj v Ljubljani zvezel z radikali in z drugimi ter naznanil, da je «Narodni dnevnik» tudi glasilo SKS. Mesec dni izhaja ta list, a dosedaj je pokazal le-to, da je zagovornik vsake nemorale in pil-pogačaste politike, v glavnem pa priganjač za radikalno stranko. Opetovano je pozival ljudi — torej tudi pristaše SKS — da naj vstopijo v radikalno stranko. Izgleda, kakor da bi ljubljanski zeleni general za vsako ceno radi čim preje razgnali SKS ter jo zavedli v objem g. Pašića, ker bi sicer glasilo SKS — kar pravi svojim somišljenikom vodstvo SKS, da je «Narodni dnevnik» — ne moglo samostojnežev goniti v radikale. Radi tega je nastalo med pristaši SKS na deželi velik nezadovoljstvo in skoraj iz vseh krajev prihajajo glasovi, da samostojni nočejo več slediti nesmiselnim in nerazumljivim politiki ljubljanskih kolovodji SKS. Zanimiv je zadnji čas Puceljev dnevnik zlasti radi tega, ker piše v svoji radikalni doslednosti celo proti politiki srbskih zemljoradnikov, s katerimi pravijo, da sedi g. Pucelj v istem klubu. Po velikih naslovih, ki jih daje poročilom iz Beograda, se vidi kako izja Puceljev list dvorezno ulogo, se poganja za radikalno vlado in deva v nič opozicijo, v kateri so tudi zemljoradniki. Celo o velevažni akciji zemljoradniškega kluba glede obtožbe ministra dr. Markovića si prizadeva «Narodni dnevnik» zavedo pokazati v napačni luči. G. Pucelj že kmalu ne bo več vedel, ali je zemljoradnik, ali radikal. Odkar je začel v družbo pil-pogačle je menda tudi pri njemu mogoče, da je lahko istočasno oboje in vse.

— Osamljen in od vseh obsojen. Dr. VI. Ravnljar je očividno sedaj še obolel, sicer ne bi pisal v obrambo svoje užaljane osebe dolgovoznih člankov sobi v škodo. Kdo se ne smeje, ko Ravnljar hvali svoj značaj. Pravi, da ne ve, kdaj bi to bilo, da bi menjal svojo politično prepričanje. Pravi, da je pred en in pol letom dva dni čakal kurir v Ljubljani, ali sprejme mesto ministra. Ubogi kurir. Zato pa je decembra 1923, ko je JDS, da stori konec prepričanju, pozvala NNS na združitev, Ravnljar hitel v Beograd, češ župan v Ljubljani, to je premalo, minister trgovine to bi bilo nekaj. Tako so se radikali zopet «trgali» zanj. In v oholi nadi na to je, kakor poroča Ravnljar sam, ošabno odbil spravljive ponudbe JDS. Ravnljar se hvali, da je odklonil ponudbo JDS, da mu prepusti mandat, če ne gre v radikale, hvali se, da je baže mu bilo ponudeno celo mesto župana, če gre v napredni blok. Ali ne čuti Ravnljar, kako bi se s temi priznanji? Z njimi le še bolj dokazuje, kdo je tisti Mefisto, ki je l. 1922 spravil Ljubljano v črne roke in je zdaj znova na delu za isti cilj. Norčuje se iz spravljivosti JDS. A zdaj je mera polna. Sprejgledal smo končno. Ravnljar ne bo več skvaril napredne koncentracije. On je čisto osamljen in od vseh obsojen. Zapisal se je med politične mrliče.

— Čudni nazori. Klerikali se v «Slovenca» razburjajo, da smo jim zopet očitali kuluk. Menijo, da je to streljanje v hrbet s zastrupljenimi pišcami. Videti je, da smo jih zopet dobro zadeli, a spredaj in ne v hrbet. Klerikali se motijo, ako mislijo, da jim bomo dali kar odvezo za njihovo zločinsko politiko, ki je v državi z Markovim protokolom postavila samoradikalni režim, z njim uvedla kuluk in vse to, kar tare danes ljudstvo. Teh grehov se nikdar ne bodo otresli in naj se sedaj še toliko prizadevajo, da jih zabrišejo s parlamentarno akcijo opozicijskih skupin. Tem manj se jim bo to posrečilo, ker se je že dosedaj pokazalo, da klerikali žonglirajo med demokrati in radikali. Z opozicijo se sestajajo radi rušenja vlade, istočasno pa pobirajo drobtine z radikalne mize. Kakor berači franciskanske porte, oblegajo klerikali vrata radikalnih ministrov. Da je šlo klerikalcem pri «Kmetijski družbi» le za «saniiranje nezakonitega počenja samostojnih voditeljev», o tem lahko pišejo v «Slovenca» za svoje bralce, ne pa za razsodno politično javnost. Pokazati se mora v ostalem v kratkem, ali se klerikali res prisrčno približujejo demokratičnemu državopravnemu programu, ali pa je njihova opozicija le sredstvo za doseg večjih cen pri kupcih z radikali. Vsekako so klerikalni voditelji morali spoznati pogrešnost in brezupnost svoje vrtoglave avtonomistične politike, da sedaj iščejo iz strahu pred ljudsko sodbo izhoda iz zagate. Čudne nazore pa imajo, ako mislimo pri tem, da smo slovenski demokrati poklicani vleči jih iz blata ter vleči čez njihove grehe plašč pozabljenosti.

kalcem pri «Kmetijski družbi» le za «saniiranje nezakonitega počenja samostojnih voditeljev», o tem lahko pišejo v «Slovenca» za svoje bralce, ne pa za razsodno politično javnost. Pokazati se mora v ostalem v kratkem, ali se klerikali res prisrčno približujejo demokratičnemu državopravnemu programu, ali pa je njihova opozicija le sredstvo za doseg večjih cen pri kupcih z radikali. Vsekako so klerikalni voditelji morali spoznati pogrešnost in brezupnost svoje vrtoglave avtonomistične politike, da sedaj iščejo iz strahu pred ljudsko sodbo izhoda iz zagate. Čudne nazore pa imajo, ako mislimo pri tem, da smo slovenski demokrati poklicani vleči jih iz blata ter vleči čez njihove grehe plašč pozabljenosti.

Iz demokratske stranke

Shod zaupnikov JDS za ljubljansko oblast

se vrši danes ob 11. v Narodnem domu. Po zboru imajo zaupniki neobvezno kosilo pri «Zvezdi», po obedu pa se vrši tamkaj prijateljski sestanek, na katerega so vabljeni tudi oni somišljeniki, ki v «Zvezdi» ne bodo kosili.

Občni zbor «Zveze kulturnih društev».

se vrši danes ob 4. uri popoldne v Narodnem domu v Ljubljani. Dolžnost vseh včlanjenih društev je, da pošljejo kar največ zastopnikov na to važno zborovanje!

Predkonferenca delegatov JDS

Danes dopoldne se vrši zbor zaupnikov ljubljanske oblastne organizacije JDS. Sledijo pozivu načelstva JDS, se je pa že včeraj zbralo k predkonferenci nad vse častno število delegatov stranknih krajevnih organizacij iz vse ljubljanske oblasti. Sestanek se je vršil ob pol 4. v dvorani Kazine. Zastopane so bile z malimi izjemami vse krajevne organizacije in vsa poverjenstva JDS, skupno 105 delegatov. Predsednik dr. Gregor Žerjav je pozdravil predsednika mariborske oblastne JDS dr. Lipolda ter podal izčrpano izvestje o političnem položaju, tangirajoč splošno parlamentarno situacijo s kombinacijami opozicijskega bloka kakor posebej še razpoloženje naprednega snovanja v ožji domovini.

Poročilo predsednika je sledilo poročilo tajnika dr. St. Rapeta, ki pri-

ča o naravnost ogromnem delu centralne pisarne JDS na polju organizacije in propagande pa tudi kulturnega in gospodarskega napredka.

Z velikim odobravanjem sprejetim poročilom je sledila obširna diskusija, katere so se udeleževali delegati iz vseh krajev. Razprava je pokazala popolno enotnost nazorov ter je bila kar najrazveseljivejši dokument naraščajoče moči demokratske ideje med našim ljudstvom ter dvigajoče se samozavesti in borbenosti v demokratičnih vrstah.

Predkonferenca je končno sestavila načrt resolucij, ki se danes predložijo zboru zaupnikov ter izdelala predloge za volitev novega načelstva in izvršnega odbora JDS za ljubljansko oblast.

Ob 7. zvečer je predsednik dr. Žerjav zaključil plodonosno zborovanje, ki bo gotovo rodilo obilo sadov.

Po svetu

— Dvoboj madžarskega ministrskega predsednika s poslancem. Tekom zadnje zasedanja madžarske zbornice v Budimpešti je prišlo do jako ostre in žaljive kontraverze med min. predsednikom grofom Bethlenom in poslancem Rakovszkyjem. Bethlen je pozval poslanca na dvoboj, kar pa je Rakovszky odklonil z izgovorom, da se noče dueli, rati s človekom, ki ima gotove afeze s polkovnikom Pronayem. Bethlen se je na te besede podvrgl častnemu sodišču, ki je zadevo proučilo in izjavilo, da je Bethlen postopal korektno in da mu ni kaj očitati. Na podlagi te izjave pride sedaj do dvoboja.

— Protiboljševiško gibanje v Sibiriji. V Omsku v Sibiriji je prišlo do javnega upora proti sedanjemu boljševiškemu režimu. Ogorčenje je bilo tako veliko, da je ljudstvo v trenutku, ko je zborovala mestna boljševiška uprava, obkolilo hišo in jo zažgalo. 22 komunistov je pri tej priliki zgubilo življenje. Vojaštvo je aretiralo na stotine oseb in pa mnoge med njimi takoj ustrelilo. Podobni izgrede se vrše tudi po raznih mestih v južni Rusiji.

**Zbirajte in darujte,
da zgradimo
Sokolski dom
na Taboru!**

V zavodu za socijalno-higijensko zaščito

Ljubljana, 1. februara.

Vse kulturne države Evrope so po svetovni vojni začele posvečati posebno pozornost socijalno-higijenski zaščiti dece. Vodila jih je pri tem pred vsem skrb za zdrav narodni podmladek, ki je bodočnost vsake države. Težavne socialne razmere, kakor tudi higijenska zaostalost naroda, zlasti žen, tvorijo najvažnejše vzroke umrljivosti in boleha-vosti otrok. Na naših pokopališčih krije približno vsak tretji grob otroka v starosti manj kakor pet let. Od 100 živorojenih otrok jih umrje že v prvem letu v Sloveniji nad 15. t. j. letno blizu pet tisoč. V nekaterih okrajih znaša umrljivost otrok v prvem letu celo nad 20 odst., tako n. pr. na Gorenjskem in v Slovenskih goricah. V državah, kjer je kultura ljudstva visoka, pa umrje komaj 6 do 8 odst. otrok v prvem letu.

Delovanje za zmanjšanje velikanske otroške umrljivosti in boleha-vosti med našim narodom, tvori zato tudi v naši državi eno najvažnejših nalog. Po vsej državi so se pričela zopet ustanjati društva «Dečji dom», v Ljubljani pa je bil dne 9. julija 1923 otvorjen preprostebrni zavod za socijalno in higijensko zaščito dece. Njegova naloga ni samo, da sprejme pod svoj krov toliko otrok in mater, kolikor ima prostora, da jih goji omejen čas, potem pa zopet odpusti. Njegova naloga je mnogo širša in delovanje obrnjeno v veliko večji meri na ven kakor pa na notri.

Na povabilo šefa zavoda, dr. Matije Ambrožiča, strokovnjaka za otroško zdravstvo v Ljubljani, je posetil včeraj naš urednik ta važni zavod, ki je nameščen v tretjem paviljonu splošne bolnice v Ljubljani. Svoječasno je bila tamkaj porodnišnica. Sedaj je paviljon popolnoma preurejen in dobil je takoj pri vstopu vrta, da ga vodi večja roka, ki ji stoji ob strani požrtvovalne osebe. Skrupulozna snaga in čistost vladata po vseh prostorih.

Zavod je razdeljen na tri oddelke: Državni dispanzer za deco, dečji in materinski dom kraljice Marije in higijensko šolo materinstva. V dispanzerju posluje vsak dan od 9. do 11. ure dopoldne poliklinika.

Tamkaj dobe otroci siromašnih slojev do 14. leta brezplačno ambulatorno zdravniško pomoč, deloma tudi brezplačna zdravila. V posvetovalnici za matere, pa dobe iste vsak terek in petek od pol 17. do 18. ure oziroma na premoženjske razmere od zavodnega zdravnika brezplačno higijenske nasvete za odgojo dojenčkov in male dece. Od otvoritve do konca preteklega meseca je bilo sprejetih v dispanzerju 588 ambulantnih malih pacientov in izvršenih zanje skupno 1657 zdravniških ordinacij. Med temi je bilo 114 tuberkuloznih in skrofuloznih, 11 pa sifilitičnih otrok. Dispanzer je odpremil doslej 10 otrok v

državno okrevališče na otok Lokrum v Dalmaciji, 10 v ameriški otroški dom v Selcah pri Kraljevi, 10 pa v zdravilišče Topolišče na Stajerskem. Tuberkulozni in rahitični otroci se obsevajo z umetnim višinskim solncem. Za deco v dispanzerju so nameščene tri sestre, ki jim je poverjena tudi administrativna služba in sodelovanje v higijenski šoli materinstva.

V dečjem in materinskem domu kraljice Marije je prostora za 25 dojenčkov in 12 mater. Dočim so bili koncem junija 1923 v oskrbi le štirje dojenčki in štiri matere, jih je bilo koncem preteklega meseca že 20 in 11 mater. Vso opremo je preskrbel nad vse agilno društvo «Dečji dom» s prostovoljnimi prispevki rodoljubnih in socijalno čustvilih ljudi. V tem domu dobe najbednejši med bednimi prvo nego in prvo zaščito. Kdo ve, kaka bi bila usoda teh nedolžnih črvičkov, ako ne bi naša pravočasna pomoč? Nedvomno bi jih polovico že v najnežnejši mladosti ugrabila smrt. V domu in k temu spadajo kuhinji tudi zaposleni le dve sestri. Matere so nastanjene v posebni baraki, ki je prispela na račun reparacij iz Nemčije in imajo tamkaj tudi vso oskrbo.

Higijenska šola materinstva izvršuje svojo nalogo predvsem v nastopnih smereh: Higijena v zavodu samem, nazorni pouk v zavod sprejetih mater, zdravniška predavanja v dispanzerju itd. Zavod je priredil poleg tega doslej dva tečaja o higijeni dojenčka, in sicer enega za učenke, enega pa za babice, ki svoj poklic že izvršujejo. S tem je pričel izpolnjevati veliko vrzel, kajti takega pouka babice doslej še pri nas niso prejele. Organiziral je tudi potujočo razstavo o negi dojenčka in malega deteta, z okoli 80 slikami. Razstava je pričela s svojo turnejo v podeželskem gospodinskem tečaju v brežiškem okraju. — Dne 31. jan. 1924 je bila otvorjena v zavodu vrh tega enoletna teoretično praktična šola za dečje dispanzerske sestre (skrbstvene sestre). Te sestre bodo pridobile posvetovalnicam za matere, ki se bodo otvorile v vseh večjih zlasti industrijskih krajih. Razven v Ljubljani, obstoja taka posvetovalnica še v Trbovljah, organizira se v Mariboru, interes za ustanovitev pa se kaže tudi v Celju in Hrastniku. V to šolo je sprejetih 10 gojenk zdravstvenega odseka za Slovenijo, dve gojenki kraljice Marije (Slovenki) in ena gojenka zdravstvenega odseka za Hrvatsko (Hrvatka). Za šolo se zahteva meščansko-školska ali tej odgovarjajoča izobrazba in predavanja v njej najodličnejši ljubljanski zdravniki.

Slovenija je lahko ponosna na ta zavod, ki je sploh prvi v naši državi in se bo njegov velikanski pomen vedno bolj opazal tudi v javnosti. Le žal, da je navezan samo na skromne prostore,

Naši kraji in ljudje

Oblastna skupščina Orjune v Celju

Celje, 2. februarja.

Danes se je vršila v Celju glavna letna skupščina oblastne organizacije Orjune v Sloveniji. Mnogi delegati so prispeli že včeraj, večina pa danes, z jutranjimi vlaki. Obisk je bil naravnost sijajen in je ponovno pokazal, kako globoko koreninisti nacionalistična misel v vseh slovenskega prebivalstva, saj so med udeleženci prevladovali delavci in kmečki fantje.

Skupščina je otvoril ob 8. zjutraj oblastni predsednik inž. Kranjec. Funkcionariji so podali svoja poročila, ki so bila po kratki debati odobrena. Pri volitvah je bil izvoljen skoraj ves dosedanj oblasni odbor z inž. Kranjcem na čelu.

Opoldne se je vršil po mestu manifestacijski obhod, ki se ga je udeležilo več sto Orjunašev in precej celjskega občinstva. Drugo občinstvo je spreved po ulicah živahno pozdravljalo. Popoldne ob 4. se je vršila v veliki dvorani Narodnega doma manifestacijska skupščina, ki se je udeležilo okrog 400 ljudi. Govorili so na njej inž. Kranjec in mag. pharm. Slajpah iz Ljubljane, Skornjanc iz Maribora, delegat iz Zagreba in še nekateri drugi. Govorniki so ostro kritizirali sporazum z Italijo in obsojali narodni interesom škodljivo politiko sedanje vlade. Tudi klerikalno politiko, ki je vse prej kot narodna, so primerno ožigosali.

Zvečer se je vršila v Narodnem domu akademija.

Obrtniški protestni shod v Celju

Celje, 2. februarja.

Poročali smo že o razburjenju in ogorčenju, ki ga je povzročil med obrtništvom bivše Stajarske sklep vlade, da se ukineta važni instituciji obrtno-zadružnega nadzorništva in ekspoziture obrtno-pospeševalnega urada v Celju. Da dajo duška svojemu mišljenju, so se zbrali danes v hotelu Union v Celju številni delegati skoro vseh obrtnih organizacij Sp. Stajarskega protestnega shoda. Otvoril in vodil ga je zaslužni organizator in prvobornik obrtništva, zvezni predsednik g. Ivan Rebek, ki je v učinkovitem govoru orisal boje, katere je moralo obrtništvo prestati, da je doseglo po več kot desetletnem naporu ta za svoj razvoj tako važni institucije. Vlada hoče sedaj z eno samo potezo peresa vse to uničiti, kljub temu, da bi bila njena prokleta dolžnost, da da obrtnikom vsaj to malenkostno revanžo za vse ogromne davke, ki jih morajo plačevati.

G. Bizjak iz Celja je v daljšem izčrpnem referatu podal pregled dosedanjega dela ravnokar ukinjenega obrtno-zadružnega nadzorništva. Ustanovljeno je bilo 1. decembra 1920 po posebni zasluzi takratnega ministra socialne politike dr. Kukovca in šefa oddelka za trgovino in industrijo dvornega svetnika dr. Marna. Med njegove naloge spadajo izredno važne funkcije, kakor statistika o obrtnem gibanju, ustanavljanje in reorganizacija obrtnih združenj, instruktivni pouk po drugih, strokovne šole in predavanja itd. Ob ustanovitvi nadzorništva je bilo med 114 združenji 49 nedelavnih, danes deluje 129 združenj, 11 pa se jih še ustanovlja; poleg tega obsega urad še 8 obrtniških in 3 trgovska društva ter 5 drugih obrtnih organizacij. Za vse to ogromno delo je plačala država v vseh treh letih samo okroglo 83.000 Din. Z ukinjenjem urada pa brskira sedaj 18 tisoč organiziranih obrtnikov-davkoplačevalcev.

V imenu gostilničarske zveze je govoril predsednik Božič, ki je povdarjal, da

bo vlada z ukinjenjem urada na mali uničila vse uspehe dolgoletnega boja uradništva. Omenja tudi neumorno požrtvovalnost nadzornika Založnika, ki je obrtništvo toliko koristil, a ga je vlada vrgla sedaj na cesto.

Soglasno sprejeta resolucija zahteva razveljavljenje odloka o ukinjenju obeh uradov omenjenih institucij in se odpošlje parlamentarnim klubom, vladi, pokrajinski upravi in oddelku za trgovino in obrt v Ljubljani.

Vilma Thierry-Kavčnik

Ga. Vilma Thierry - Kavčnikova priredi jutri, v ponedeljek svoj edini letošnji koncert v veliki dvorani hotela «Union» v Ljubljani z izbranimi sporedom. Pripravljen je pevka, ki razpolaga z ogromnim glasovnim materialom, dovršeno tehniko in globokim občutjem, si je že pri prvem svojem nastopu osvojila vsa srca poslušalcev.

Pevske študije je dovršila na dunajski akademiji za glasbo in predstavlja jočo umetnost z odličnim uspehom. Prvikrat je nastopila javno pri slavnostnih predstavah dunajske dvorne in ljudske opere v Bratislavi l. 1918. Pela je vlogo «Carmen» v istoimenski operi in žela tak aplavz, da so morali opero večkrat ponoviti. Od tega časa je z vedno naraščajočim uspehom koncertirala v raznih evropskih mestih, posebno na Dunaju, v Bratislavi, Zagrebu, Beogradu itd. Leta 1919. je sprejela angažman v Ljubljani in na naši operi delovala do letošnje sezone ter kreirala skoroda vse glavne altovske, oziroma mezzosopranske vloge, med katerimi so posebno ugajale «Mignon», «Carmen» in Azucena v «Trubadurju», ki so gotovo še vsem obiskovalcem gledališča v spominu.

Povest o čudni trojici in kuštravi Angelci

Ljubljana, 2. februarja.

Temna in mrzla noč. Mesto zamrlo, vse tiho ter zapuščeno. Nikjer žive duše. Končno pa se le izločita iz megle dve sencil in odhitita po Sv. Petra cesti. Ustavita se pred hišo št. 76. Hodita in opre-

zata krog oglov. Zjutraj, v prvem svitu, ko odide iz hiše prvi stanovalec, pa vstopita dva policijska organa in potrkata na neka vrata. Nič... vse tiho! Nikdo se ne odzove. Na ponovno krepkejšo butanje zaškrlije postelja in pri vratih se pokaže čevljarški pomočnik Peter Kullman. V imenu zakona... hiša preiskava. — Čevljarček pogleda preplašeno okrog sebe in protestira. Zastonj! Organa se spravi na posel. S presenetljivim uspehom Dobila sta, kar sta iskala in vrh tega še mnogo, mnogo, na kar nista bila niti pripravljena. Medene predmete, okove in bogve še kaj, kar je bilo nekaj last trgovca z železnino v Kamniku, Karla Albrehta. Približno pred dvema mesecema je imel namreč v hiši nepovabljeni goste, ki so vzeli za spomin s seboj za 44.000 K blaga. So pač težki časi sedaj!

Ubogi čevljarček je moral v zapor. Pri zasliševanju se mu je jezik malo nerodno zapletal. Sledila je takoj druga žrtev. Ze naslednjega dne je bil namreč sprejet v Kamniku v varstvo bajonetov neki Omahen. Za tretjim ptičkom pa sta bila poslana zopet dva policijska agenta.

Pleskar Vinko Roš iz Kamnika, se je prav prijetno zabaval v neki gostilni na Pšati. Vesela in navihana Angelca Guardia mu je delala kratek čas. Med ganljivim božanjem in zagotavljanjem večne ljubezni, pa je pleskarček nenadoma prebledel. Ona mu je pravkar položila svojo kuštravo glavo na njegova junaška prsa, oamljena od njegovih sladkih besed, ko je skočila njena ljubezen izza mize. Vinko je bulil skozi okno in ni mogel verjeti. Tik hiše sta se namreč pojavila moža postav. Joj, joj! Je že tu rešila misel. Proč z besedami, smuk v omaro in skrij se... Agenti sta vstopila v sobo in našla preplašeno Angelco uprav bedasto zročo v leseno omaro, v katere notranjost se je nenadoma pogreznila njena vera, upanje in ljubezen. Težko dihaajočega sta ga nato čez nekaj trenutkov priščegetala zasledovalca zopet na svetlo.

Policijski organi znajo biti včasih tudi prav prijazni mošje. Da bo ujetemu tretjemu ptičku krajšala čas, so namreč vzeli s seboj tudi kuštravo Angelco. In to kar brez njene posebne priporočne in kljub temu, da ima prepovedani povratek v Ljubljano. Nekateri ljudje imajo res smolo. Najprej jih izženejo iz Ljubljane, potem jih pa zopet s silo privedejo. Seveda, pa so imeli policijski agenti za svojo prijaznost poseben vzrok. Angelca je namreč razvijala občudovanja vredne talente za prodajanje tujega blaga, ki ga je nakradla tatinska trojica. Tako so sedaj vse tri ptičke v eni kletki!

Prvi dolenski vlak

Višnja gora, 1. februarja.

Skoraj poteče 30 let, odkar je bila otvorjena dolenska železnica. Nehote se spominjam prigodbe, ko je drdral mimo Višnje gore prvi vlak, poln zastopnikov oblasti in povabilencev. Med slednjimi je bil tudi knez Turjaški, lastnik gradiča in razvalin nad Višnjo goro. Takrat je blestelo zidovje iznad hriba daleč naokrog; pogled na razvaline je bil divno lep in v krasoto kraja. Višnjegorski župan in tudi več meščanov je izkoristilo ugodno priliko in so razobesili vrh razvalin ponosno slovensko trobojnico v pozdrav prvemu vlaku. Med velikim navdušenjem prebivalstva je vlak obstal na postaji in je župan pozdravil imenom občine visoke dostojanstvenike. Izstopil je tudi knez Auersperg. Videti je bilo, da je silno ožalovljen. V njegovi nemški nadutosti ga je slovenska trobojnica na grajskih razvalinah silno bodla v oči. Zato je takoj poslal sla do svojega gozdarskega paznika v grad z naročilom, da se mora narodna trobojnica takoj odstraniti iznad razvalin, ki so njegova last. Zagrozil je obenem še z nadaljnjimi represalijami. Ko je vlak z oholnim knezom odpihal, je zginila tudi trobojnica vrh razvalin, gozdarski paznik pa je imel pozneje še velike stitnosti, čeprav je bil popolnoma nedolžen.

Ze prav kmalu se je knez Auersperg v onemogli jezi maščeval nad meščani. Ravno pod razvalinami, v jarku, ima namreč mestni vodovod — najstarejši stare Kranjske — svoje zbiralne studečke. Komaj nekaj 100 metrov je do izstoka na trgu. Napeljava in izpeljava je bila silno priprosta in je taka še danes, čeprav so se izvršila lanske leto iz sanitarnih ozirov malenkostna popravila. Ta del gozda, ki je bil dobro zaraščen in je drevje tvorilo vodnikom zaščito, je dal gozdarski mojster iz Soteske do golega posekati. Občina je sicer ugovarjala, toda v tožbo z mogotcem bogatašem se ni spustila. Nemški gospodje so se pač hoteli osvetiti nad nami v nadi, da se posuše vsi izviri na goličavi. To naj bi bila kazen za razvito trobojnico. Meščanom naj bi bila odvzeta voda. Vi-

ri sicer niso usahnili, pač pa oslabei, ker se je grajsko oskrbnostvo odločilo protiviti tudi vsem popravam na izvirkih na kneževi zemlji. V oni dobi so bili taki gospodje namreč vsemogočni. Sledilo je drugo maščevanje. Na vrhu hriba, kjer so dlele okolično in pričale o stari srednjeveški slavnosti kraja, bele razvaline gradu, je pustil knez, da poraste drevje bližnj okolič zidovja in tako tekem let popopolnoma zakrije vso romantičnost mesta. Ni se posrečila prva namera oholiga Nemca s studencem, kajti vodica je curčila navzlic poseki na golo, posrečil pa se mu je drugi načrt. Ze nekaj let namreč zagrinja gosti drevje zidovje vrh hriba in razvaline nekdanjega gradu so popolnoma zastrte...

Naš narod je sedaj svoboden in na lastni zemlji svoj gospod. Nekdanja knežja last je pod sekvestrom in prilika ugodna, da dobi to starodavno mestce zopet svoj kras, ki bo viden daleč naokoli. Zidovje je še močno, lega slikovita. Treba samo dobre volje državnega gozdarskega nadzorstva. Tudi iz varnostnih ozirov ni pomislekov: kar je bilo dobro pred 30 leti, tudi danes ni opasno. Takratni delni posek gozda se je zopet prav bobnotno zarastel s smrekami. Z vrha Stehana bi se nudil avtomobilistom romantičen pogled na blesteče se zidovje, in po prihodu vlaka iz predora proti vzhodu bi se odprl potnikom že sedaj presenetljiv, krasen pogled na snežno-belo mestce vrh grička. Krona vsega pa bi bile starodavne razvaline.

Tračani so dospeli v naše pokrajine razmeroma pozno, to je 2000 do 2500 let pred Kr. r. Kelti so dospeli mnogo kasneje, Sele okrog 400 let pred Kr. r. Kdo pa je stanoval v naši domovini pred temi narodi?

Naši kraji so bili naseljeni že v prastari dobi. Upoštevati moramo, da mnoge dežele v tej dobi še niso bile naseljene. Ta trditve se opira na dejstvo, da se niso našli nikakoli sledovi človeka te dobe in njegove kulture. Pa tudi v tej prastari dobi so morda stanovali pri nas ljudje le na enem kraju. Sledovi so se našli samo pri Krapini nedaleč Zagreba. Krapinski pračlovek je živel več desetisolet let pred nami. Znanu nam je, kako je izgledal ta človek, ker so v Krapini našli mnogo okostij (okoli petsto). Krapinski človek je imel predvsem nizko čelo, skoro bi lahko rekli, da je bil brez čela. Nad njegovimi očmi sta se nahajala dva močna koščenata loka. Takih lokov pa niso imeli mladi Krapinci, ampak samo odrasli ljudje. Zanimivo je, da imajo take loke tudi gorile in šimpanzi. Omeniti je tudi treba, da krapinski človek ni imel brade (kosti), ki jo ima dandanes sleherni človek. Taka okostja so se našla tudi v mnogih drugih državah Evrope. Povsem sigurno je, da današnji ljudje niso potomci teh prastarih ljudi. Nam je znana tudi kultura krapinskega človeka. Našlo se je raznovrstno orožje in mnogo nakita. Orožje in drugi predmeti so bili kamniti. Tudi ogenj so uporabljali krapinski ljudje, kar sledi iz okolnosti, da so pri okostju našli mnogo pepela. Ognja pa niso uporabljali samo za gretje, marveč tudi za pečenje mesa. Preživljali so se ti prastari ljudje izključno z divjačino, ker niso poznali živinoreje in poljedelstva.

Izprememba pravoslavnega koledarja

Urednik zagrebške «Riječi» se je glede izpremembe koledarja v pravoslavni cerkvi informiral pri ministru ver. g. Janiču ki se je v Zagrebu udeleževal konference katoliškega episkopata. Minister je izjavil, da je srbska pravoslavna cerkev načelno sprejela novi koledar, a minister sedaj sondira teren pri ostalih pravoslavnih cerkvah v svrhu, da se povsod isto-dobno uvede novi koledar, kakor je bil sprejet na pravoslavnem kongresu v Carigradu leta 1922. Zadeva poteka povojno; grška in rumunska cerkev in carigradska patrijarhija so že obvestile ministra, da odobravajo uvedbo novega koledarja, bolgarska in ostale pravoslavne cerkve pa store to v najkrajšem času. V najkrajšem času se enotni gregorijanski koledar uvede tudi v naši državi.

«Trgovski tovariš».

Tak je naslov glasila Slov. trg. društva «Merkur» v Ljubljani in trgovskih društev v Celju in Mariboru. Izhaja v Ljubljani vsakega dne 15. v mesecu kot naslednik «Narodnogospodarskega Vestnika». Prva številka prinaša prav dobro, zanimivo poučno in tudi zabavno vsebino. Uredniški odsek očrtava v Iskreno kritičnem uvodniku nove smernice glasila v novi obleki: «Trgovski tovariš» hoče biti praktičen in aktualen ter širiti duševno obzorje v vse panoge kulture. Skušal bo podajati zanimivo in koristno vsebino vsem trgovcem in trgov. uslužbenecem. Ze prva številka ustreza docela novim vzgojno prosvetnim smernicam. Prispevki dr. Jože Bohinca, Jos. Kavčiča, Val. Urbančiča i. dr. so prav dobri. Zato pozdravljamo novi, moderni, napredni pokret. Revija te smeri je nujno potrebna. Nadejamo se, da najde uredništvo vedno dovolj gnotne in duševne opore med trgovstvom, ki ume ceniti lepi in važni cili svojega glasila. Zunanja oblika mesečnika je lična, papir dober, tisk primeren in različen. «Trgovskemu Tovaršu» želimo obilo uspeha pri kulturnem delu za procvit našega narodnega gospodarstva. Naročnina znaša za nečlane 36 Din. Naroča se pri tiskarstvu, Gradišče.

**„Kakšen razloček!
Kakšen razloček!“**
vzklikne vsakdo,
ki pokusi juho
brez „Juhana“ in
po dodatku „Juhana“!

527

Nekdanji prebivalci naših krajev

Vsakemu je dobro znano, da jugoslovanski narod ne živi na naši zemlji od pametveka. Jugoslovani so se naselili v svoji današnji domovini že v 7. stoletju po Kr. Sleherni tudi ve, da je naša zemlja bila pod oblastjo Bizantincev, ki so postali nasledniki Rimljanov. Pred prihodom Rimljanov pa so stanovali na Balkanskem polotoku, v današnji Jugoslaviji, Iliri, Tračani in Kelti, ki so jih kasneje Rimljani hitro porotali.

Ne vemo pa natančno, kdo je živel v naši domovini pred temi narodi. I Iliri i

Kulturni pregled

Gledališki repetoarji

Ljubljanska opera.

Nedelja, 3.: «Gorenjski slavček». 25. predstava. Izv. Ponedeljek, 4.: Zaprt.

Ljubljanska drama.

Nedelja, 3. ob 15.: «Ugrabljeni Sabinke». Ljudska predstava. Ob 20.: «Beneški trgovci». Izv. Ponedeljek, 4.: «Mogočni prstan». B.

Šentjakobski oder v Ljubljani.

Nedelja, 3.: «Vražji Rudi».

Celjsko gledališče.

Nedelja, 3.: «Zakletji princ». Izv.

Mariborsko gledališče.

Nedelja, 3. ob 15.: «Umetniška kri». Izv. Ob 20.: «Pri treh mladenkah». Ponedeljek, 4.: Zaprt.

Torek, 5.: «Mercadet». Premijera. B.

Tri francoske enodejanke, dve komediji in ena drama se po daljši periodo renosti obetajo v Ljubljani. Drama namreč uprizori Moliereve «Smešne prelojce», duhovito satiro na afektiranost in pruderijo. Glavna vloga in režija je v tokah gospoda Putjate. V intimnem okviru našega dramskega gledališča in sprito ljubezni, s katero se je za arar zaval g. Putjata, bo izborna komedija najvažnejša francoskega mojstra tudi pri nas

brez dvoma uspela. Poleg te klasične komedije se uprizori moderna Courtelinova veseliga «Prijudni komisar», pol na prekipevačnega humora in neprecenljivih domislekov. Večer se zaključuje z Méréjevo dramo «Tri maske» v režiji g. Šesta. Méré spada med najboljšje francoske dramatične moderne kova. «Tri maske» so v Parizu zaradi svojega izredno originalnega zasnutka in neke tajstvene diabolike, ki preveča čelo, učin koval z neobičajno silo in so stalno na repertoarju. Glavne vloge zasedajo gospa Šestova, gospa Juvanova ter gospoda Rogoz in Skrbineš.

Simfonična matineja v Ljubljani

«Zveza godbenikov za Slovenijo» se od konca lanske koncertne sezone ni oglašila do včeraj, ko je priredila v veliki dvorani Uniona v moralnem pogledu izvrstno uspele simfonično matinejo z zanimivim vzporedom, na katerem so bili zastopani skladatelji Dvořak, Grieg in Čajkovski. Brezdvomno tvorijo simfonični koncerti muzike dravske divize, Orkestralnega društva Glasbene Matice in «Zveze godbenikov» za razmah našega glasbenega življenja važen, naravnost potreben kulturni činitelj, katerega občinstvo po navadi uvaža. Če včerajšnja matineja ni bila tako dobro obiskana kot

je zaslužila, pripisujemo krivdo za resno priredbo neugodnemu času, v katerem Ljubljana noč za nočjo malikuje pred božjo Terpsithoro in ne utegne čitati malih reklamnih notic za koncerte. Vsekakor so pa prireditelji matineje nanjo občinstvo premalo opozarjali zato bo, žal, gnotni uspeh daleč zaostal za moralnim.

Veliki Dvořak, čigar glavna sila tiči v kolosalni invenciji in močni, originalni ritmiki, nam je govoril s tremi skladbami. Uvertura k operi «Vrag in Katra» — že bi je tudi ne poznali — bi rekli: pristni Dvořak. Izmed priljubljenih njegovih slovenskih plesov sta prišla na vrsto dva, pri nas nam znana št. 15 in 16. Št. 16 skoro ni plesna muzika, marveč poezije in elegancije poln, melodično ušesa božajoč komad, št. 15 pa robustna, podžigajoča plesna glasba. Dvořaka je popolnoma pravilno razumel g. kapelnik Balatka. Dokazal je, da ima verve in ognja v sebi. Prav tako je fino in precizno podal dva Griegova norveške plesa, skladbi originalnih domislekov in zanimive orkestracije.

Glavno točko vzporeda je pa tvorila Čajkovskega simfonija št. 5. op. 64, katero je brez partituro dirigiral ravnatelj naše opere g. Friderik Rukavina. Obudovanja vredno glasbeno delo po slovenski melodiki, baladnem slogu ruske narodne pesmi (začetek prvega stavka), po logični tematiki, ostri ritmiki, sijajni, frapantni orkestraciji in zvokovi barvitosti. Tehnično mojstrsko in duhovito izpeljani prvi stavek se nam ni del v deljate preveč izdelan, pač pa je bil drugi stavek (Andante), otožen in nežen, z dobro pogojeno dinamiko in tematično pro-

zornostjo v izvedbi najlepša točka matineje. Tretji stavek — graciozen valček — in četrti stavek, znamenit po svojem stopnjevanju in prepletanju vseh važnejših motivov simfonije do veličastnega, zmago-vitega konca sta oba ostavila velik utis. Orkester «Zveze godbenikov» si je z izvajanjem Čajkovskega 5. simfonije zaslužil popolno priznanje. Poslušalec so ga pozdravljali po vsakem odigranem stavku z živahnim, neponehujočim aplavzom.

Izražamo željo, naj «Zveza godbenikov» čimprej priredi z novim vzporedom matineje, ki bo po dobrem slovesu prvega gotovo našla med ljubljanskim občinstvom za obisk več uvaževanja kot včerajšnja, ki je ponovila že znan program.

Nova Marinka v Smetanovi «Prodani nevesti» na ljubljanskem odru. Včeraj popoldne se je v ljubljanski operi vršila ljudska predstava Smetanove «Prodane neveste», ki je kljub mnogim uprizarvam še vedno sveža in vpliva v isodoljivo privlačnostjo. Pred polnim gledališčem je nastopila prvič gđ. Rozumova, ki je pela za angažma v prihodnji sezoni. Skušnjo, ki pa je bila mnogo več nego skušnja, je prestala izvrstno. Njen glas je temne barve, prijeten, poln, mladosten. V igri je pevka pokazala mnogo temperamentnosti in je bila za prvi nastop presenetljivo dobra. Kolikor je mogla preoditi po tem debutu, bo naša opera z gđ. Rozumovo pridobila. Seveda bo treba poskrbeti za to, da se nauči petja v slovenskih in pravilne, jasne izgovorjave. Prisrčen je bil Važet gospoda Banovca, ki razpolaga z lepim tenorjem, katerega bi lahko večkrat slišali v

kaki samostojnejši vlogi. Janka je pel g. Kovač, mešetarja Kecalja pa g. Zathay. Oba sta žela po duetu v drugem dejanju aplavz ob odprti sceni. Občinstvo je bilo navdušeno in ni štedilo s ploskanjem. Tudi haletne točke so bile prav pestre in mične.

«Vražji Rudi» na šentjakobskem odru. Burka, ki bi skoraj bolj zaslužila ime komedije, satira malomeščanstva, klešeplazstva, obenem pa duhovita kombinacija zapletljave, bič na realnost in vendar sama realnost, je dobila v gosp. Škrlju vestnega režiserja. Režiser je rešil svojo nalogo, ki je bila zaradi močne grupacije na odru težka, povsem zadovoljivo: potankosti pa bo seveda treba še izpiliti. Revident g. Koruna je bil prepričevalen in resničen, ravno tako slu g. Podreberska in tudi Traunstein g. Blažiča je bil boljji od nekaterih prejšnjih njegovih kreacij. Naravnost dober je bil ministerialni svetnik g. Bribe, ena njegovih najboljših vlog. Langer g. Kranjca, Rohida, Suša, Kadunc, Kunc (g. Morel, Kralj, Jagmin, Seljak) so bili taki kakor bi morali biti. Ravnotako g. Bratovž kot gostilničar. Od ženskih vlog je bila najboljša gđ. Mihaelova kot baronica, ob njej moram imenovati zanimivo in dobro podano figuro gđ. Gabrijeličeve. Polkovnica gđ. Vihorjeva in revidentova žena gđ. Jerajeva sta siicer ustrezali, toda bili sta malo preglasni. Naravna je bila gđ. Petričeva kot Marjanica in natakariča gđ. Vukova. Predstava je bila dobro obiskana.

Koncert Glasbene Matice v Mariboru se vrši v sredo dne 6. februarja v Gostovni dvorani. Program je prvovrsten in

TEATER.

Koncert skladatelja d'Alberta v Zagrebu. Pianist Evgen d'Albert, komponist opere «Nizava», ki se je lani z lepim uspehom uprizorila v Ljubljani, je te dni

Janaček komponira «Makropulos».

Češki komponist Leo Janaček, znan pri nas po svoji prekrasni operi «Pastorka Jenufa», je v zadnjem času dovršil novo opero in se je lotil komponiranja Capkove komedije «Makropulos».

Dopoldne ob $\frac{1}{2}$ II. uri in
popoldne ob 3., 5., 7.
in 9. uri.

* *Za sodniki še sodni uradniki.* Sodni uradniki v Juljski Krajini, seveda v prvi vrsti Slovenci, so prejeli te dni ravno take, že znane vprašalne pole, kakor svojejčasno sodniki. Sledil bo odpust najbolj zmogelnih uradnikov. Posledica bo, da bo v letu 1925. pri sodiščih ne samo 3500

* **Požar na parniku «Tevere» v Trstu.** Na parniku «Tevere», ki je pred kratkim priplul iz Vzhodne Indije v Trst, naložen z bombažem, je izbruhnil v četrtke zjutraj na sprednjem delu požar, ki je napravil ogromno škodo. Dim se je v gostih oblakih valil iz skladišča in onemogočil vstop. Šele po večurnem gašenju se je posrečilo ogenj omejiti. Uničenih je bilo več 100 bal bombaža, ostalo blago, ki je bilo spravljeno v skladišču na je močno poškodovano.

Š Nepohojljiv tat in vlačugar je Fr. Pečovnik, 81-letni brezposelni delavec v slovenjegraškem okraju. Dne 23. maja 1923. je izmaknil iz zaklenjenega kovčeka Jos. Borovnika v Podgorju obleko, denar in jestvine, nato pa pobegnil v Avstrijo. Tu se je klatil okrog do novembra, dokler ga niso orožniki pri Velikovu aretirali. Oddan je bil nato naši oblasti. Priznal je že v Velikovu, da je zlezel skozi okno, ukradeni stvari pa razprodal grede pri kmetih. Dobil je pri okrožnem sodišču v Celju 14 mesecev težke ječe.

Tačas pa se je struja toplega zraka, ki veje preko Atlantskega oceana od jugozapada na severovzhod, razširila vedno bolj proti sredini Evrope, tako da je naposled dosegla že sredino Nemčije. Kar leži severno in zapadno od srednje Nemčije, je imelo toplo, južno vreme; južno od zapadne in srednje Nemčije pa je vladal mraz. Velike atlantske depresije, sredina pa pod maksimom zračnega pritiska, ki se je prestavil na ozemlje od Španije in Biskaje do Rumunije in Poljske.

Tak položaj se običajno drži dalje časa. Tudi to vot je situacija videti trdovratna.

Iz življenja in sveta

Kako se zdaj živi v Parizu

Padec francoske valute se dokaj razlikuje od padca drugih valut. Finančne krize, ki so radi zmanjšanja denar. vrednosti v Avstriji, Nemčiji in drugod povzročile rapidno naraščanje cen vseh dnevnih potrebščin, v Franciji takorekoč ni. Dasi se je kupna vrednost franka precej zmanjšala, vendar cene v Parizu niso poskočile v istem razmerju, kakor bi pričakovali spekulant na račun občanskega žepa.

Padec franka je sicer povzročil med Parizani umljivo nervoznost, vendar se danes lahko reče, da je življenje v prestolnici Francije cenejše nego v katerem koli drugem svetovnem mestu. Cene so tako zmerne, da se danes lahko brez strahu poda v Pariz in tam nekoliko časa živi tudi človek iz držav s slabšo valuto, recimo Jugoslovani. V Parizu se danes da izhajati s 40 franki dnevno, kar znaša v našem denarju blizu 150 Din. Kdor pa hoče živeti knežje, si mora utrgati 100 frankov. S tem denarjem si lahko privoščijo karkoli mu želi srce. Neverjetno je, da kako bagatelno ceno se v Parizu, in to ne v slabih ali najslabših restavracijah, dobi dober obed in okusna večerja. Dasi so cene po vojni splošno poskočile, so vendar še presenetljivo nizke. Če pa primerjamo vsemestni značaj Pariza z drugimi svetovnimi mesti, so pariške cene naravnost smešne. Za 20 do 40 Din našega denarja si lahko privoščiš dober obed. Na kaj takega bi pred vojno ne mogel niti misliti.

Zanimivo je dejstvo, da se v Parizu vedno bolj širi avtopromet in da postaja vožnja z avtomobili zelo pocenila. Taksa za avtovožnjo znaša 75 centimov ali tri dinarje. Za vsakihi nadaljnjih 300 m plačaš 20 centimov ali 80 par. V Parizu lahko potuješ brez bojazni, da te bodo oskubili kakor se v dnevnem življenju dogaja celo v mili domovini...

Po vojni je v Parizu vladalo občutno pomanjkanje stanovanj. O tem sedaj ni več sledu. V mestu in okoli mesta so se dvignile iz tal številne nove stavbe, ki sprejmejo pod streho vsakogar. Kakovost teh hiš je najboljša vrste. Zidane so po ameriških vzorcih. V sredini mesta dobiš v hotelu sobo z vsemi udobnostmi za 15 frankov ali 60 dinarjev. V vsoto je vračunana tudi kopalnica, torej znatno boljše in udobnejše nego pri nas. Interesantno je tudi, da se tujski promet radi padanja franka ni prav nič skrčil. Parizani se morajo zahvaliti za to dejstvo, da so pošteni, solidni in da v odtuštvu ne teknujejo z Nemci.

Odmevi „Dixmudove“ nesreče

Očitno je že vsem dobro v spominu pretresljivi konec francoskega vodilnega zrakoplova „Dixmuda“, ki je končal nad Sredozemskim morjem. Katastrofa je bila do nedavno pojasnjena. Podatki o nesreči prihajajo je polagoma na dan. Te dni so našli sicilijanski ribiči blizu rta sv. Marka, kakli dve milj od obale 2 metra široko francosko zastavo, ki je bila deloma raztrgana in ožgana od plamenov.

Italijanske pomorske oblasti, katerim je bilo to sporočeno, so takoj odredile, da se jim izroči najdba, kajti prišlo so na misel, da bi zastava utegnila biti ostnnek francoskega zrakoplova „Dixmuda“, ki je napravil vožnjo v Saharo in ki je izgubil na povratni vožnji čez Sredozemsko morje. Predmet je bil predan na pristojno mesto, kjer se sedaj preiskuje, da se po možnosti doženejo točni podatki o koncu balona.

Medtem ko se vrše v Italiji poizvedovanja o stvari, v Franciji pa uganjanja, pišejo Nemci dolge razprave o blivšem

Zeppelinu. Oglasili so se tudi strokovnjaki, ki so bili zaposleni pri konstrukciji uničenega zrakoplova. Njihovo preizkušeno mnenje je, da „Dixmuda“ ni bil sposoben za prekomorsko vožnjo. Zeppelin se na tem polju sploh niso obnesli. L. 1917 so Nemci hoteli poslati pomoč svojemu generalu Lettow Vorbecku v Afriki in so v ta namen pripravili zrakoplov Zeppelinskega tipa. Opremil so ga bili z vsem potrebnim ter so ga poslali na pot. Zrakoplov je srečno preletel odprto morje med Evropo in Afriko, v nilski dolini pa je padel na tla. Posadka se je morala izkrcati. K sreči je ekspedicijo vodil izkušen tehnik, ki se mu je posrečilo balon restavrirati v toliko, da je lah-

ko nadaljeval svojo pot do cilja in izvršiti mislijo, ki mu je bila namenjena. Iz varnostnih ozirov pa se balon ni vrnil domov, temveč je ostal v Afriki.

Francoski urad za zračno mornarico objavlja sedaj komunikacije, v katerem razklada načelnik tega urada g. Girod, da je „Dixmuda“ uničila strela, ki je tresčala v balon ter povzročila na njem požar. Nesrečnega konca vodilnega zrakoplova je torej bilo krivo vreme. S tem naziranjem francoskega urada za zračno mornarico se strinjajo tudi Nemci. Stvar je torej več ali manj gotova. „Dixmuda“ je raztrgal vihar šele potem, ko je padal, sled za njim pa je zabrisalo morje.

Mussolini in Pašić

Jugoslovensko-italijanski sporazum je vzbudil po vsej Evropi ogromno zanimanje, ki se zrcali v vseh večjih listih. Ti prinašajo poleg obširnih poročil in komentarjev tudi najrazličnejše slike, ki se nanašajo na sporazum. Malo je listov, ki sploh prinašajo ilustracije, da ne bi pri-

nesli v zadnjih teh slik in načrtov Reke z Barošem ter portretov državnikov, ki so sodelovali pri sklepu sporazuma. Najdešče se pojavlja slika, ki jo reproduciramo danes tudi mi in ki predstavlja oba ministrska predsednika, Mussolinija (na levi) in Pašića.

V znamenju gorjače

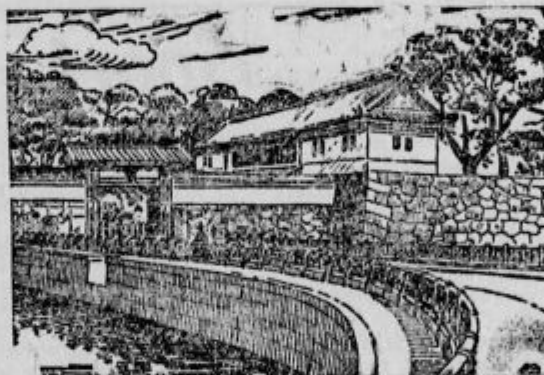
Gorica, 1. februarja. Sedaj ko je podpisana pogodba med našo državo in Jugoslavijo, bi imel človek dovolj povoda misliti, da bodo prenehala brutalna nasilstva, katerim smo bili primorski Slovenci izpostavljeni odkar se je v Italiji začelo fašistovsko gibanje. Pašistov se je lepo obnesel: v kraljestvu je raztrgal komunistično fronto, pri nas pa se je spravil pod krinko protikomunizma na nas, Slovence. Ampak pustimo kar je bilo. Izpogovorimo rajši o sedanjosti, točno povedano o tem, kar smo doživeli novega v zadnjih dneh.

Videnski list „Giornale di Udine“ je v svoji številki od 30. januarja skrivnostno namignil, da se bodo začele nove represalije proti nam. Na račun „Goriške Straže“ je namreč zapisal med drugim: „... tako pisanje je treba poplačati ne s peresom, temveč z batino!“ In res! Komaj je list prišel v Gorico že se je oglasila gorjača na slovenskem hrbitu.

29. januarja zvečer malo pred polnočjo sta se na stanovanju dr. Biteznička v našem mestu oglasila dva moška. Potrkala sta na okno. Odprla jim je Bitezničkova gospa, ki je došla vprašala, kaj želita. Povedala sta, da morata njenemu možu izročiti neke uradne spise in da bi rada z njim govorila. To sta povedala v osornem tonu. Gospa je pojasnila, da mož spi, in da tako pozen čas ni čas za obiske. Obiskovalca sta nato odšla.

Naslednjega dne zjutraj je dr. Bitezničnik odšel v pisarno. Na oglu neke ulice pod Kostanjevico sta zavila za njim dva moška. Opazivši, da mu sledita, se je dr. Bitezničnik obrnil, ustavil ter ju vprašal, čemu ga zasledujeta. Mesto odgovora ga je eden od omenjenih dvojcev z oboroženo roko sunil v obraz. Napadalcu je priskočil na pomoč tudi tovariš, in dr. Bitezničnik je bil kmalu v ognju nasilne dvojice, ki ga je tepla po glavi in po hrbitu. Ker je imel v rokah knjige, se je branil

Mikadov dvorec v Tokiju

Kakor smo že poročali, se je pred par dnevi poročil japonski prestolonaslednik-regent. Naša slika nam predstavlja japonski cesarski dvorec, v katerem stanujeta sedaj novoporočena. Dvorec je na zunaj za naše pojme več kot priprost, a tem udobnejše in razkošnejše je opravljen notraj.

Konec zime, ki ga pri nas vsaj letos po ogromni večini že komaj čakamo, navdaja prebivalce gorskih krajev s strahom in bojaznijo. V tem času se začno množiti snežni plazovi, ki drve v dolino in opustošijo na svojem potu vse, na kar naletijo. Najhuja je nevarnost lavin pomladitve, pogoste pa so tudi sredi zime, zlasti ako pade naenkrat mnogo snega, ali

pa nastopi južno vreme. Tako pripoveduje na primer švicarski list o strahotah, ki jih je sredi januarja povzročil snežni plaz v bližini St. Gotarda, kjer je opustošil dragocene gozdove in razdril na svojem potu tudi veliko vilo v zdravilišču Alroth. Naša slika, posneta po nekem inozemskem ilustriranem listu nam kaže razvaline te vile.

Opustošenje po lavini

Branko:

Med penzionisti

Sem bil zadnjič med cvičkarji, penzionisti, politiki in drugimi nezadovoljnimi. Seveda mraz je, draginja in vino vsak dan slabše, kdo bi bil zadovoljen! Ampak so ljudje, ki bi ne bili v nobenih razmerah zadovoljni: suhi ljudje, nevoščljivih oči, šilastih nos in sploh reformatorske zunanosti. So ljudje, ki jim nikoli ni prav, ki se nikoli ne smejo in nikoli ne zred.

Naša dva penzionista sta bila potomeca slavni sta in nezadovoljivežev in ožeta bodočih zabavljivežev. Sedela sta na koncu mize, sama, mrka in potuhnjena. Kake službe sta imela njega dni, ni bilo lahko uganiti. Ampak tekot pogovora jima bomo že prišli na sled: moža sta sta nižja politična uradnika na Dolenjskem. Saj veste: par gimnazij, nesreča v grščini, matematični ali v ljubezni, služba od stopnje do stopnje in na vsem delovnem in nehanjem zvezda - vodnica: blaženi penzion v Ljubljani. Oh, kako lepo, samo ko bi bil človek še zadovoljen. Na, pa ni, je že tako.

Sicer pa smo Slovenci in to nam Lodi v vzpodbudo!

Pa začne prvi: „Kajno, gospod kolega, saj pravim! Ni, pa ni!“

In drugi na to: „Pa tudi nikoli ne bo, tako vam povem, da boste vedeli!“

„Nič ne rečem, samo to pravim, da nas Bog tepe.“

„Jaz ne vem, kako je to, da smo

ravno mi Slovenci vedno udarjeni.“ „Pa zakaj? Kaj se nam je bilo treba bratiti s temi Srbi in Montenegrijci?“

„Jaz jih že izza bosenske vojne ne morem. Srce že imajo, udariti znajo, to je res, ampak kje je pa kultura; to je tisto. — Pravijo, da surovo meso jedo.“

„Bog nas varuj! Na, zdaj smo pa bratje, to imaš. Kaj smo doživeli! — Bo kmalu tako kot je bilo v Bosni!“ „Ne boj se, brate, pa mu je glavo odsekali.“

„Čudni časi so. Poglejte, saj še loterije ni več! Kam smo prišli! Včasih si pa tako lepo stavil na Dunaj, Gradec, Linc ali Trst.“

„Jaz sem veliko stavil. Ali ste vi kdaj kaj zadeli, gospod kolega?“

„Jaz nikoli nič!“

„Jaz tudi ne, ampak stavil sem le veliko, ah, to so bili časi! ...“

„Tih! Sedaj pa le oprezno! Ali ne vidite? To je sedaj že hujske kot njega dni v Avstriji!“

Prižvenkija dolg konjiški narodnik, pozdravi in sede na konec mize. Gospod kolega zelo tiho gospodu kolegi:

„Ali vidite, ta je tudi eden tistih, ki nas tlačijo. Bog se nas usmili. Prav treba mu je bilo k naši mizi!“

Narednik skoči: „Što kažeš?“

Gospod kolega zelo medeno:

„Gospod, tukajle pravijo, kako je prijetno, da smo v družbi naše narodne vojske.“

Narednik nile in molči. —

... „Oh, kako grdo gleda, harambaša, najbrž se ga še kri drži! Včasih pa naši feldbebi: zlate porte in na kapi cesarske črke! Ah!“

Narednik: „Što kažeš?“

„Gospod, tukajle pravijo, kako so bili naši fantje včasih reveži, ko so morali cesarja služiti. In pa, da je naša jugoslovanska uniforma stokrat lepša.“

Narednik molči.

Penzionista nekaj časa tudi. Toda Slovenec ne more biti tiho, posebno če ima v vinu namočen jezik. Zato se je oglasil gospod kolega:

„Nič molčati, pravim jaz! Kar je res, je res. Naj čuje zemlja in nebo! Kaj nas bodo! Včasih nas je samo mora tlačila, zdaj nas pa še Srbi! Cesarja ni več, vera peša, namesto nje so pa sport razvija, z eno besedo: reveži smo!“

Narednik: „Što si kazao?“

„O prav nič. Se menimo, kako je lepo, da nam je Bog dal zlato svobodo in da imamo svojega narodnega vladarja.“

Mir na obeh straneh: narednik piše in puši, penzionista pa si grizeta brke.

„Nič molčati, pravim jaz! Avtonomija že trka na vrata, davki morajo zgineti, vojaštva ni več treba, vino bo cenejše in sploh bo pravica zmagala. Saj ni treba takoj z grda, kakor na Rusovskem. Naj bi vsaj za poskušnjo vpeljali republiko, tako-le za par mesecev. Pa je tudi ni potreba povsed. Naj jo poskusijo samo med razodnim delom našega naroda, da za primeru

postavim na primer v Ribnici, Vrhnik, Šiški ali v Vodmatu. Ljubljana sama pa naj se razdeli na narodne skupine, ki resnično vsaka sama zase že obstojajo. Naj bo že enkrat za vselej pokopana ta novodobna laž, da so Ljubljanci en narod. Zakaj pa imamo univerzo in tiste učence, ali bi ne mogli na podlagi srednjeveških in drugih zastarelih virov dokazati celi stremci Evrope, da so v Florijanski ulici vse drugačni ljudje, kakor na šentpetrskem predmestju, da je mesar s Poljan povsem drug mentalitet, brutalitet in rokomet kot pa trnovski ribič in krakovski žabar, da ima Šiškar drug občutek in želodec, kakor patriklj z Mestnega trga? Zakaj pa so univerzitetni profesorji, če ne znajo tega dokazati? — Z eno besedo: republiko sem in videli boste, da bodo cene takoj padle.“

„Što kažeš?“

„Gospod, tukajle pravijo, da je že zadnji čas, da naša nacionalna mladina roke v roki z našo narodno vojsko v kralj zatre protidržavne elemente posebno pa avtonomiste in republikance.“

Mir.

„Kaj, gospod kolega? Hudo je. Lagati pa še znamo, hvala Bogu, saj smo pod Avstrijo služili! ... Oh da, če bi rajni cesar poslušal Taafelja, bi bili še danes lepo skupaj in bi ne bilo te protipostavne države. Oh, ta je bil glavna, Taafel Jaz sem bil kancelist, ko je prišel naš šef v pisarno lepega dne in nam rekel: „Taafel so sklenili, da se

ima pri glavarstvih tudi slovensko govoriti in pisati.“ Kako veselje! Naš narod je s tem dobil vse svoje pravice in zasijala mu je zlata svoboda. Slovensko govoriti! Seveda samo, če stranka ni znala nemško in je to zahtevala. No, ali si morate misliti večje pravice za naš narod? — Na, zdaj je pa tako! Kaj smo doživeli! Kaj sem doživel jaz, starec? Mojega sina fant piše že cirilico in trga čevlje pri nogometu. To se ne more srečno končati, še ne bo miru! Ni, pa ne bo! Kje smo pa z računom, pojdit, pojdit! Kaj smo doživeli! Paskijević podaja ključko Čarugi, badnjak, takega na račun, falzifikovanje se kazni po krivičnem zakonu! ... Kje smo pa z računom! ... O, če bi cesar Taafelja poslušal! Za vse bi bilo prav! ... Ali še veste, kako je bilo pri šenklaški procesiji, ko so šli baron Hein v zlatem fraku za nebom? Pa naj ta Serb pokaže zlat frak, če ga ima! ... Veste, tisti, ki ga je nosil Hribar, ni bil iz pristnega zlata, zato ga je pa tudi tako hitro ponosil! ...

„Šta si kazao, stari?“

„Se menimo, da smo končno doživeli čase, ko je še penzionist zadovoljen, da smo bratje od Triglava do Balkana in da ni nikjer na svetu takega edinstva, kakor je med Srbi, Hrvat in Slovenci. Na razvalinah stare gnile države smo ustvarili novo, na katero Bog rosi svoj blagoslov in v znak našega edinstva, dovolite, da vam kot predstavniku naše narodno vojske nanišem. Trdimo! Živijo!“

nam rekel: „Taafel so sklenili, da se

Gospodarstvo

Inozemci v naših podjetjih

V industriji, denarnih zavodih, veletrgovini in celo v mali trgovini širok naš države je zaposlenih ogromno število inozemcev, predvsem intelektualnih delavcev. Ministrstvo za socialno politiko je svojočasno sicer izdalo naredbo, da se imajo inozemci nadomestiti z domačimi ljudmi, zlasti ker se je izkazalo, da je več tisoč domačinov, med njimi prvotne moči, brez služb. Kakor pa se more po današnjem dejanskem stanju sklepati, ostaja ta naredba ministrstva za socialno politiko v glavnem na papirju, odnosno se ne izvaja s tako rigoroznostjo, kakor bi bilo to potrebno.

Razne firme izbejo vsa mogoča pota, da se izognejo tej naredbi ter da si obdržijo svoje uslužbence inozemce. Na priložna mesta prihajajo, kakor se javlja, dan za dnevom proučijo za dovoljenje bivanja celo takih inozemskih uslužbencev, ki so brez nadaljnjega nadomestilja z našimi ljudmi, z motivacijo, da so nenadomestljivi, ali pa se vlagajo prošnje za podelitev našega državljanstva tem inozemcem, samo da bi podjetjem ne bilo treba nastavljanja v svojih obratih naše ljudi. Seveda prakticirajo to predvsem podjetja, v katerih ima inozemski kapital glavno besedo.

Tu je brezpogojno potrebna temeljita remedura, ker se bo sicer začelo dogajati in se v mali meri že dogaja, da na ljubo inozemcem celo odpustijo domače ljudi iz služb. Omeniti pa je še, da so ti importiranci pogostokrat nam sovražni ljudje, ki omalovažujejo naš življenj. Da tega ne smemo gledati prekrižanih rok, je menda za vsakogar jasno.

Gotovo obstoje primeri, da so nam inozemski strokovnjaki potrebni, toda istotako gotovo je, da so na račun tega strokovnjaštva importirajo inozemci, ki nimajo nikakršne sposobnosti, dočim morajo domači ljudje s polno vzposobljenostjo mirno gledati, kako jim ti tuji v domači zemlji izpodjedajo kruh.

Čudimo se, da se glede tega ne zganijo naše delavske zbornice same; gotovo ne bi bilo tako težko ugotoviti število inozemcev v naših podjetjih ter nastaviti zadevno evidenco na podlagi katere bi se ugotovilo, pri katerih firmah in koliko inozemcev bi se lahko nadomestilo z domačimi ljudmi. Tudi organizacije zasebnih nameščencev in delavske organizacije naj se v lastnem interesu zganijo v tem smislu.

Doslej je bil k nam le dotok Nemcev in Madžarov, v zadnjem času pa, to je po sklepu rimske pogodbe, se nam pripravlja še dotok Italijanov. Italijanski gospodarski krogi že sondirajo v naši državi teren, pri čemer jim je zopet na tem, da importirajo k nam svoje ljudi.

Merodajni čimbelji nikakor ne smejo dopustiti, da bi postala naša država zatočišče nezaposlenih inozemcev, dokler vsi naši ljudje niso zaposleni. Da vodi država skrb za domače ljudi in zavrača inozemce, je njena čisto naravna dolžnost. Obenem pa gotovo tudi ni v interesu naše plačilne bilance, ako nebroj prav brez potrebe v naših podjetjih nastavljenih in čisto visoko plačanih inozemcev pošilja svoje prihranke v svoje domačije. Ako nam v katerem pogledu še manjka strokovnih vzposobljenosti, je pač tako dolžnost države kakor res naših podjetij, da se pri nas vzgoji dovolj potrebnega delavstva. Za vedno vendar ne bomo v tem oziru odvisni od tujcev.

Zborovanje sadjarjev in vrtnarjev v Mariboru

Maribor, 2. februarja.

Danes dopoldne se je vršil v prostorih Vinarške šole občni zbor Sadjarjskega in vrtnarskega društva za celo Slovenijo, katerega se je udeležilo krog 100 delegatov. Mesto zadržanega predsednika kmetijskega svetnika g. Rohrmanna je podal predsedniško poročilo njegovemu namestniku in znani sadjarski strokovnjak g. Humek, ki je zlasti opozarjal na težko, s katerimi se je zavrlo delovanje društva radi pomanjkanja denarnih sredstev. Za njim je pozdravil zborovalce imenom velikega župana g. dr. Ploja, njegov namestnik g. dr. Vondina, kateremu je poslal tozadevno naročilo veliki župan celo iz Pariza, kjer je zaposlen. Za Kmetijsko družbo je izročil pozdrave kletarski nadzornik g. Gombač, ravnatelj g. Zmavo pa je pozdravil zborovalce imenom mariborske kmetijske šole. G. Džamonja je poročal o prizadevanju društva pri osrednji vladi za ustanovitve vrtnarske šole za Slovenijo, katere se bo najbrž naslonila na mariborsko podjetje »Vrt«, če bo vlada v to svrhu sploh dala kako podporo. Doslej kažejo za to v Beogradu malo interesov.

O delovanju društva v preteklem letu posnamemo iz tajniškega poročila naslednje zanimivosti:

Sadjarsko in vrtnarsko društvo je število v preteklem letu 2131 članov. Načelstvo je imelo 29, glavni odbor pa 4 seje. Vlog in dopisov je bilo v preteklem poslovnem letu 334, ki so bili vsi rešeni. Glavno skrb je obračunal odbor društvenemu glasilu »Sadjarju in Vrtnarju« ki je s podporo kmetijskega oddelka pokrajinske uprave izšel v 11 številkih. Načelstvo je sklenilo v podkrepitev s citacije nadariti vsakemu članu, ki pri-

dobi vsaj dva nova člana, po en letnik »Sadjarja« iz leta 1921. ali 1922.

Društvo je skrbelo tudi za razna predavanja zlasti po podružnicah. Glede nakupa sadjarskega in vrtnarskega orodja in potrebnih sploh se je razpravljalo na več sejah, vendar se kaj gotovega ni moglo ukreniti, ker je v današnjih razmerah silno težko dobiti kaj dobrega in po vsaj količaj primernih cenah.

Umetna gnojila bo oddajala podružnicam Kmetijska družba potom Sadjarjskega in vrtnarskega društva. Načelstvo je nameravalo v prošli jeseni preskrbeti Ljubljano s sadjem. Obrnilo se je v tej zadevi na mestni magistrat in na druge korporacije za potrebne lokale. Ker se lokali niso dobili, se je moral načrt za enkrat opustiti, a se bo skušal izvesti prihodnjega jesen, kar bi bilo v interesu producenta kakor konsumenta.

Važno je nadalje vprašanje vrtnarske šole. Ker ni misliti, da bi tako šola ustanovila država, je prišel odbor do sklepa, da bi bilo najbolje, da se vrtnarska šola priključi kakemu že obstoječemu podjetju. Društvo je tozadevno v dogovoru z vrtnarskim velepodjetjem Džamonja v Mariboru.

Podružnice je doslej ustanovljenih 24 z 935 člani. Skoro vse podružnice so živahno delovale. Prirejale so predavanja in poučne izlete, mnoge tudi sadne oglednice in dobro uspele sadne razstave. Po prizadevanju glavnega odbora se je razdelilo podružnicam po znižanih cenah več tisoč sadnih dreves. Posebno pohvalno je omeniti delovanje podružnic v Trzinu, Skalahu in Šmartnem ob Paki. Zadnja šteje 121 članov, od katerih je 90 odst. posestnikov.

Iz blagajniškega poročila posnamemo, da je imelo društvo v minulem letu 73.509 dinarjev dohodkov in 73.103.61 dinarjev izdatkov. Preostanek za leto 1923 znaša torej 405.39 dinarjev. Skupni preostanek dveh let znaša 20.457.73 dinarjev, ki naj bi se po mnenju odbora porabil kot obratna glavica za nabavo zaloge nekaterih sadjarskih in vrtnarskih potrebščin, ki bi se prodajale društvenikom.

Po poročilih odbornikov se je razvilo živahno razpravljanje o raznih predlogih podružnic za pospeševanje vrtnarstva in sadjarstva. G. Džamonja je sporočil potrebo ankete interesentov za

spremembo zakona o nadzorovanju gojenja in prodaje semen. Strokovnjaki bi naj tudi čimprej izdelali načrt najboljših sadnih vrst, primernih za naše kraje. Končno se je poudarjala potreba posredovalnice za izvoz sadja v korist producentov in da se izloži čisto nepotrebni prekupčevalci, ki na račun naših sadjarjev zaslužijo ogromne svote — po večini seveda Nemci.

Pri volitvah je bil izvoljen z malo spremembo zopet stari odbor s predsednikom kmetijskim svetnikom g. Rohrmannom in podpredsednikom ravnateljem Belletom ter Humekom.

Italija hoče najeti madžarski del omrežja južne železnice. Iz Budimpešte poročajo: Italijanska vlada se je obrnila na madžarsko vlado s ponudbo, da bi prevzela obrat in upravo madžarskega dela južne železnice, ako dovoli Madžarska gotove carinske in tarifne pogodbe. Italijanska vlada namerava s pomočjo tega omrežja dovažati prekomorski tovorni promet iz Srednje in Vzhodne Evrope v Trst. Madžarska vlada boje ni nasprotovale tej ponudbi.

Minimalna carina na naše blago v Grčiji. Po obvestilu grškega generalnega konzulata v Zagrebu se za naše blago uporabljajo v Grčiji minimalno-carinske tarife, ako se pošiljkam priložijo certifikati o izvoru, ki so izstavljeni od pristojnih trgovinskih zbornic države ter overjeni od grških konzularnih oblasti v naši državi. Ta pogodba velja tudi za tranzitno blago, odnosno za blago, stavljen v začasni depo pri grških carinarnicah.

Nova madžarska notna banka se namerava urediti po vzgledu Avstrijske narodne banke. Dr. Aleksander Popovica ki se je nabajal te dni v zadevi likvidacije Avstro-ogrške banke na Dunaju, so je informiral tudi o napravah Avstrijske narodne banke.

Zabrana izvoza sirovega olja iz Poljske. Iz Varšave javljajo: Trgovinsko politična komisija je sprejela zakonski načrt, po katerem je zabranjen izvoz sirovega olja iz države.

Zaključek češkoslovaško - danske trgovinske pogodbe. Te dni je bila med Češkoslovaško in Dansko zaključena trgovinska pogodba, ki temelji na pravi največje pogodnosti.

ter zbralo mladino k telovadbi. Prosvetni odsek je imel 13 predavanj in 55 deklamacij ter številne nagovore pred vrsto. Veseli nas, da so tudi v letošnjem odboru najboljši sokolski delavci.

Sokol

Pivko-Schaup: Telovadba

Slovenska šolska Matica je začela leta 1920. izdajati precej obširno zasnovano literarno delo v razlagi Tyrševega telovadnega sestava, ki je sedaj veljaven v naši državi tudi v šolah. Namen Matic je hvaljevalen, ker doslej, žal, še nimamo niti v slovenski sokolski literaturi knjige, ki bi enotno in pregledno vsebovala obširni telovadni sestav, posamezni oddelki so raztreseni po raznih knjigah in listih. Letos je izšel pri Šolski Matici četrti zvezek Telovadbe, ki nadaljuje razlago II. stroke, to je orodne vaje. S tem zvezkom sta predelani prvi dve stroki, ki sta najboljše.

Ravnokar izšla knjiga obdeluje vaje na orodju, in sicer prične z vajami na konju in konča z vajami na gredi. Pri vsakem orodju je navedenih lepo število vaj, ki bodo učiteljem pri pouku telovadbe, seveda če imajo telovadno orodje, dale dovolj gradiva, da bodo uspešno in primerno zaposlili mladino pri telesnih vajah. Zadnji zvezek se v tem pogledu razlikuje v tem, da ima poleg teoretične razlage tudi mnogo primerov za praktično telovadbo. Vrh tega so vaje za deklice posebno označene, enako se tudi važnejše vaje ločijo od manj važnih.

Delo bo v pomoč tudi sokolskim prednjakom, ki se pečajo z vodstvom naraščanja in dece ter bi jo morali vsi ti dobro poznati. Tudi sokolske strokovne knjižnice ne bi smele prepušati tega dela. Knjiga, kakor tudi prej izšli zvezki, se dobi v pisarni Jugoslovenskega Sokolskega Saveza v Ljubljani (Narodni dom).

Občni zbor novomeške sokolske župe se vrši dne 10. t. m. ob pol 2. popoldne v mali dvorani Narodnega doma v Novem mestu. Ker je občni zbor velike važnosti, pozivljamo vsa društva, da se ga z nealžno udeležbo, po obnem zboru se vrši telovadna akademija na čast odposlancem društev, za katero se vrše že sedaj velike priprave.

Sokolski odsek Ježica si je na obnem zboru 13. januarja izbral sledeči nov upravni odbor: starosta Zani Buzzolini, podstarosta Lovro Zatlner, načelnik Nace Dovč, načelnica Malči Pečnikova, tajnik Jože Kregar, zapisničar Ivan Kušar, blagajnik Polde Novelli, knjižničar Stane Šporn, gospodar France Jeromen, matricar Tina Pečnikova. Odborniki-namestniki so: 1.) Ivan Erjavce, 2.) Kocjan Škerl, 3.) Jože Jeromen. Prosvetnemu odseku načeljuje Jože Kregar. »Gradbenemu fondu« pa Ivo Hvastja. Iz vseh poročil, podanih na obnem zboru, odseva marljivost in vztrajnost Sokola na Ježici. Poleg lepega telovadnega nastopa, društvenih izletov in manjših prireditvah je društvo častno sodelovalo pri prireditvah sosed. društev, okrožja in župe, reorganiziralo je društveno upravo, ustvarilo lepo vadi- teljsko knjižnico in društveno lekarno

mestna številka 20. — Ga. Sorgo, učenka monakvske drsalne šole, je dokazala, da se sme šteti med res rutinirane sportistkinje v drsalnem sportu. Naše slovenske sportistkinje bi se mogle mnogo od nje naučiti. Od domačink je bila zelo dobra gđ. Urbančičeva, ki je pokazala lepo osnovno znanje. Odč. Legan in Širca sta v sportnem drsanju šele začelnici.

Drzalna tekma seniorjev za prehodno darilo dr. Gilberta Fuchsa prične danes dopoldne ob devetih na drsalšču Ilirije pod Cekinovim gradom. Z ozirom na predpisane vaje, za katere morajo tekmovalci pokazati mnogo zmoglosti, obeta biti tekma velesnamilna, nakar občinstvo opozarjamo.

Glavna skupščina LNP

Kakor znano, je JNS z ozirom na vlozene proteste anuliral zadnjo glavno skupščino LNP, ki se je vršila 16. decembra p. l. Včeraj se je vršil ob mnogobrojni udeležbi delegatov v Ljubljani ponovni občni zbor, kateremu je prisostvoval tudi delegat JNS g. Hofmann, ki je v kratkem nagovoru pozval navzoče, naj v interesu sportnega gibanja mirno in strogo po pravilih izvedejo zborovanje. Na skupščini so bili zastopani nastopni klubi: Hermes, Slovan, Jadran, Ilirija, Svoboda, Slavija, Primorje, Lask (Ljubljana), Korotan (Kranj), S. K. Trbovlje, S. K. Celje in Atletiki (Celje), S. K. Štanj, S. K. Maribor, Rapid in Svoboda (Maribor) in S. K. Ptuj. Skupščino je vodil ravnatelj Jug.

Po prečitanih tajniškega poročila, o katerem smo že po prvem obnem zboru poročali, se je razvila živahna debata, ki jo je otvoril dr. Birsar s kritiko delovanja LNP v preteklem letu. Očitke dr. Birsarja sta zavračala ravn. Jug in tajnik Betetto. Govorilo je še več govornikov, nakar je bilo tajniško poročilo sprejeto z dodatkom, da S. K. Primorje ne odgovarja za članke v tu- in inozemskih listih, v katerih se je napadal podsavez in katere tajniško poročilo očita članom S. K. Primorja kot takim.

Po blagajniškem poročilu in poročilu revizijskega odbora se je podelil odstojnemu odboru absolutorij. Sledile so volitve. Žalibog zaradi zasedbe tajniškega mesta ni prodrla koalicijska lista, ki jo je sestavil odbor, sestoječ iz zastopnikov vseh klubov. Pri vsej dobri volji, ki so jo pokazali zastopniki S. K. Primorja za dosego sporazuma, moramo poudarjati, da S. K. Primorja pač ni bilo potreba do skrajnosti držati svojega kandidata za tajniško mesto, ko je g. Betetto se sam odrekel mestu I. tajnika in bi bila izvolitev koalicijske liste s tem zagotovljena.

Pri volitvah je bil per acclamationem in ob splošnem odobravanju zopet izvoljen za predsednika ravnatelj Jug. Pri volitvah po listih so bili v upravni odbor izvoljeni nastopni gospodje: podpredsednik dr. Košiča (Primorje), I. tajnik Betetto (Ilirija), II. tajnik Vondina (Jadran), blagajnik Zadnek (Lask), odborniki Kralj (Svoboda), Cimperman (Slovan), Zajc (Primorje), Gosar (Slavija), dr. Koprivnik (Ilirija), inž. Hrovatin (Hermes), Planinšek (Maribor), Mahkovec (Celje).

Klub hokearjev in motociklistov Jutara v Ljubljani. Redni letni občni zbor se vrši v nedeljo, 10. t. m. ob 9.30 z običajnim dnevnim redom v restavraciji Narodnega doma. — Zadnji sestanek čla-

nov se vrši v torek, 3. t. m. ob 7. zvečer v restavraciji »6« na Dunajski cesti — Odbor.

S. K. Slovan v Ljubljani. V nedeljo 3. februarja sestanek vseh rednih članov v restavraciji pri Roži ob 10. uri dopoldne. Podrobnosti na klubovi deski. Udeležba dolžnost.

Sestanek drsalne sekcije S. K. Ilirije v Ljubljani danes ob 20. v damski kavarni Emona. Obnem razdelitev daril.

Nekaj statistike o praškem nogometnem sportu v letu 1923. Letu 1923 je prstostvovalo 353.685 plačuloških gledalcev teknam dveh največjih praških klubov Sparte in Slavije. Od teh odpadejo na Sparto 184.922 in na Slavio 168.763.

Opozorilo za vse organizacije

Opozorjamo ponovno, da imajo ljubljanski glavni dnevnik enoten tarif za priobčevanje notie med tekstom. Društvene vesti, ki niso v zvezi z vstopnino, kakor naznamila občnih zborov, predavanj, sestankov itd., stanejo do 30 besedi le majhno priznavalno odškodnino v znesku 3 Din. 50 besedi zaostujejo, da vsako društvo v telegramskem stilu obvesti sorazmerno malo število svojih članov ali interesentov o svoji prireditvi. Organizacija, ki hoče biti bolj gostobesedna, ali v reklamni bolj preserna, se mora zavodati, da listi vseh stroškov v interesu številnih interesentov in v lastnem interesu ne morejo kriti izdatnih sredstev. Za vsako nadaljnjo besedo (nad 30) je treba radi tega plačati 50 par.

Za priobčevanje društvenih vesti, ki so v zvezi z vstopnino, ali materijalnimi dohodki, stane vsaka beseda 50 par. Ta odškodnina je z ozirom na veliko tiskarske in papirne stroške le skromno odmerjena. Še bolj skromna je ta odškodnina, ako se pomisli, da se — zlasti pri veselicah, ki trajajo tudi cele noči — zapravi na deset in desetisoče dinarjev. Za vsak drug izdatek je v proračunu takih prirediteljev predvidena postavka, samo za časopisno reklamo, ki navadno edina pripomore k uspehu, je zmanjka. Povrh pa dobiva časnik od bralcev še bridka pritožbe, zakaj jih muči z dolgovestnimi noticami in reklamami.

Da ne bo nobene zamere, opozarjamo vse cenjene organizacije brez izjeme, da smo po dogovoru z drugimi listi vezani na enoten tarif in da smo že zato primorani točno izvrševati ga. Vse društvene vesti, ki hočejo, da bodo objavljene, je treba pošiljati na naslov: Uprava »Jutra«, v Ljubljani, Prešernova ulica 54. (Uredništvo takih notie ne sprejema!) Obnem z notico naj vsaka organizacija po gorenjih navodilih pošlje tudi odškodnino za priobčitev vesti, ker se bodo v bodoče priobčevali le notie, ki so naprej plačane. Za izterjevanje malih zneskov ter za knjigovodstveno manipulacijo z njimi nikakor ni mogoče imeti nastavljenih še par možl. Izkazalo se je dosedaj tudi, da je najmanj zamer in najmanj neprilik, ako se taka praksa dosledno izvaja.

Uprava »Jutra«.

Tujci v Ljubljani

Od petka na soboto je prenočilo v Ljubljani skupno 116 tujcev. Od teh so se nastanili 104 v sledečih hotelih:

UNION: Bohine Ante, trgovec, Medvode; Braun Leopold, trgovec, Dunaj; Berger Ernst, trgovec, Dunaj; Ehrenfest Fric, direktor, Dunaj; Fischer Gustav, zasebnik, Dunaj; dr. Fuchs Hermann, odvnetnik, Gradec; Gruden Mirko, banč. ravn., Celje; Göss Ulrik, trgovec, Nürnberg; Götz Mavricij, zasebnik, Pred. dvor; dr. Hacin Lovro, okr. komisar, Radovljica; dr. Jenšterle Janez, zdravnik, Trbovlje; Jarc Filip, ličar, Slivnica; Jež Zinka, učiteljica, Logatec; Kobi Vl., trgovec, Borovnica; Kallinger Olga, učiteljica, Tržič; Keber Marija, zasebnica, Maribor; Krisper Fran, notar, Cermelj; dr. Knaus Ludvik, tov., Gradec; Lečnik Miloš, avskultant, Guštanj; Leinberger Henrik, potnik, Dunaj; Lombroso Ivan Jakob, trgovec, Milan; Milic Milan, trgovec, Beograd; Maison Emil, trgovec, München; dr. Orožen Milan, odvnetnik, Celje; dr. Oblat Hinko, odvnetnik, Som. bor; Perko Vavrencija, učitelj, Poljane; Poljanec Pavel, muzičar, Beograd; Pfeifer Vladimir, zas. nam., Zagreb; Spašič Jevto, trgovec, Cetinje; Stražar Ivan, stavb. podjetnik, Trbovlje; Spegljč Dr., knjigovodja, Celje; Skaza Franc, bančnik, Maribor; Spielmann Benjamin, trgovec, Dunaj; Weizenblum Hirsch, trgovec, Zagreb; Varvaro Lorenzi, trg. Milan; Živoder Bogomir, knjigovodja, Zagreb.

SLON: Apold Karol, prokurist, Dunaj; Adamovič Vlasto, carinik, Tržič; Benkovič Too, uradnik, Zagreb; Bohine Iv., lesotrožec, Medvode; Cvenkel Valerija, žena trgovca, Sv. Peter v Sav. dolini; Didč Borislav, carinik, Rakek; Hauck Robert, potnik, Dunaj; Kampfmüller K., potnik, Dunaj; Langof Franc, knjigovodja, Vrhnika; Lavrič Miro, uradnik, Mengeš; Miok Pera, trgovec, Novi Bežej; Mešiček Janko, uradnik, Zagreb; Mlinar Franjo, posestnik, Verd; Matte Stanislav, trgovec, Dunaj; Rocca Egidio, trgovec, Bodi; Roknič Jurij, carinik, Rakek; Radovani Zakaria, trgovec vina,

Bakar; Simich Maks, trgovec, Trst; Julij Straus, trgovec, Trst; Urban Franc, car. uradnik, Sisek; Tambini Vinko, trgovec, Faenza; Vondina Pavla, učiteljica, Cernomelj; Wessek Anton, trgovec, Trst; Zorčič Rija, trgovčeva hči, Kapele.

JUŽNI KOLODVOR: Adamič Ant. trgovec, Videm; Ješelnik Franc, električar, Zagreb; Križnik Adolf, sin trgovca Prevalje; Marcon Ivan, trgovec, Straža; Orosy Viktor, zasebnik, Vrhnika; Požlep Josip, pismonoša, Brezovica; Petrič Fr., lesotrožec, Prevalje; Sodnikar Franc, jemalec lesa, Škofjaloka; Šterk Ivan, posestnik, Paka; Zabukovec Alojzij, trg. Vinica.

LLOYD: Arnuš Martin, pis. uslužbenec, Ptuj; Zupančič Mihael, car. uradnik, Zagreb; Zagar Bogo, inženjer, Planina.

SOCA: Dolinšek Ela, uradnica, Kamnik; Križnič Alojzij, trgovec, Logatec; Kraljic Mihael, trgovec, Maribor; Kosmač Marija, učiteljica, Rakek; Slak Valentin, pekovski mojster, Logatec; Ant. Urbanc, snažilec jedilnega orodja, Moste.

TRATNIK: Amon Josip, uradnik, Kranj; Benča Josip, brusar, Celje, Ant. Ocvirk, pos. sin, St. Pavel.

STRUKELI: Blažič Ivan, gostilničar, Dobrovo; Campa Gizela, dijakinja, Maribor; Cernigoj Alojzij, elektricar, Trbovlje; Erjavce Amalija, učiteljica, Stična; Gregorič Josip, zas. uradnik, Zagreb; Hribernik Mica, zasebnica, Dobrovo; Kocuvan Ivan, uradnik, Celje; Fr. Kerin, trgovec, Sv. Križ; Lang Henrik, vpojenec, Zagreb; Modic Franc, pos. sin, Rakek; Nedeljkovič Kosta, trgovski potnik, Klenak; Stenglign Agnetto, zasebnik, Zagreb; Svet Anton, posestnik, Rakek; Vintar Draga, hči trgovca, Straža; Voštar Ignac, profesor, Kočevje; Zakrajšek Edvard, lesotrožec, Vel. Lašče.

Poleg tega se je nastanilo v gostilnah De Schiava 5, Stari tihlar 4, Kajfež 2 in Amerikanec 1.

Lastnik in izdajatelj Konzorcij »Jutra«.
Odgovorni urednik Fr. Brozovič.
Tisk Delniške tiskarne, d. d. v Ljubljani.

vanta Bohuslav:

Lepakar

Najtežje delo in največja skrb, vabljati občinstvo v gledališče, je lela vselej na ramah lepakarjev. Mi, igralci, ki smo raznašali gledališke liče, smo se trudili vabiti vstopnico kourkoll.

Blagovolite oprestiti, da motim! Zvoljujem si spoštljivo vabiti na no- gošnje predstavo. Naš repertoar je meniten, literaren in tudi zabaven. Igra so vestno pripravljene in potru- jimo se, da nudimo posetnikom čist, umetniški užitek. Prosim, tu je pro- gram za današnje Kvapilove «Obla- ke». Blagovolite nas počastiti s svojim posetom in ne bo vam žal.

Tako-le sem govoril povsod. Več- soma so poslušali naše besedovanje z zanimanjem, celo z nasmehom, ali s prigriscem ali ironičnim, tega ne vem. Toda nasmehali so vsaj jemali moje lepake in so rekli, da zvečer pridejo ali da tega dne ne morejo, a da pride- jo prihodnjé.

Nekateri čmerneži, ki jih je moje branje vznemirilo, pa so komaj od- prli vrata, niso mojega priporočanja niti poslušali ter so ali vrata zalopu- tili ali pa rekli:

«Jaz ne hodim.» — «Ich kann nicht gehn.» — «Ako bi dali opereto, bi

že prišla, toda ta-le igra «Oblaki» — kdo vé, kaj bo to! — naslov mi ni prav nič všeč. Ali pa če bi igrali tako- le «Past na moža» ali «Ciganskega barona», potem bi si takoj kupila od vas vstopnico. Te komade poznam, a šla bi zopet...»

Ah, ni lahko tako-le po svetu ho- diti, nad pravo umetnostjo bdi in le- pakarski jezik vrteti!

Prava muka je bila, po neznatem mestu prvič lepakariti. Oglemati si je bilo treba hišo za hišo, trgovino za tr- govinjo, in iskati po stenah tajnostne znake, ki so jih ostavljali nesebični to- variši prejšnje tod potujoče in igrajo- če gledališke družbe.

Sebični plakatarji mislijo: «Naj moj naslednik le sam išče! Pa naj ga tudi ven vržejo! In sam si naj zapisuje po zidovih poleg vhodov, koliko plakato- v je v pritličju, v prvem in drugem nad- stropju!»

Prijazni čitatelj je pač uganil, kak- šni so oni tajnostni znaki. To so črte, ki označujejo število oddanih plaka- tov, n. pr. tri črte povedo, da so v pritličju tri za gledališče vnete stranke. Ali ničla, podčrtana vodoravno, a pod njo dve črte: to pomeni, da sta v pritličju dve za umetnost navdušeni stranki, da pa v 1. nadstropju lepakov ne sprejemajo in je ondi odklonitev gotova reč.

Take znake si dela vsak lepakar za-

se, da bi bil naslednje dni preje gotov in da bi nikogar ne pozabil. Tretjič, četrtič se na svoje znake že nič več ne ozira in hodi po mestu kakor pis- monosec. Tako se svetijo ti znaki kot dekoracije zidov in barvi zeleni, mo- dri, rdeči, včasih črni, umetniško na- čečkani z ogljem.

Potem so lepakarski znaki tudi okna. Ako imajo namreč kje na oknih lepe zastore iz čipk, sodimo, da stanu- jejo ondi bogatejšee stranke, ki si lah- ko gledališče privoščijo vsak večer. Ako sem videl na oknih celo store, sem bil naravnost vesel.

Kadar je bilo v dotičnem mestu predstav konec, so lepakarji pobirali stare lepake, izročali strankam karte v «Prisrčnem zlogom» in prejemale na- grade — po 1—2 K. To nagrado po- zivljajo «abšide». V naslednjem mestu raznašajo iste lepake znova do «abšid» in dokler se lepaki ne raztrgajo tako, da je treba novih.

Nekega sile vročega dne sem se drznil stopiti v hišico, kjer je prebiva- la neka baronesa, bajé «sestrična» ne- kega častnika. Misli sem si: «Čemu bi ne vzela listka, čeprav ni Čehinja? V gledališče zahajajo povsod na deže- li tudi Nemci, kakor v Pragi, kjer si hodijo tudi Čehi večkrat pogledat nem- ško gledališče.»

To je bilo avgusta 1905 v Visokem Mytu. Vstopil sem in na duri spodob-

no potkal, da bi se me preveč ne ustrašili. Toda znotraj se mi ni od- zval nihče. Jaz, ki nisem hotel zamar- trkati še drugič, sem nekaj hipov po- sluškoval. Čul sem škofotanje, kakor bi umivali meso za obed.

Oprezno sem nato pritisnil na kiju- ko, potkal znova in hitro vstopil, ho- teč spustiti svojo lepakarsko govo- ranco.

Tedaj ženski vzvik, skoraj kakor pisk... jaz pa sem obstal kakor okamenel. Lastnim očem nisem verjel, da gledam naravnost čudovito živo sliko, kakršne v življenju dotlej še ni- sem videl. Vedel nisem, je li sen ali istina, dokler nisem začul iz barone- šinih ust:

«Gleich hinaus, bittel Schrecklich! Nič ne vem, kako se je zgodilo, da sem bil urno zopet na ulici. Vem pa, da mi je bilo vroče, nenavadno vroče, a baronesin zaradi obraz mi še danes ne gre iz spomina...»

Čemu se ni zaklenila, ko se je ho- tela zaradi vročine kopati v veliki ba- nji? Revica, tolsta kakor krogla, je pravkar uživala kopal in prijetno pljuskala po vodi, kakor bi se učila plavati... tedaj je pridri skozi duri komediant lepakar ter se je v banjo zaletel in še okamenel je pred banjo in zija kakor blaznik! No, res, prizna- vam, vedel sem se silno neumno. Le- pakarska trgovska in galantna odgo-

vornost me je v trenutku čudovito žive slike pustila docela na cedilo...

Ta akcija je prevod iz tretje knjige igralskih spominov v Ljubljani pred vojno popularnega igralca in pevec Fr. Bohuslava: «Pestry svet he- rocky». V Praze 1923. Nakladem vlastnim. Str. 136. Knjigo najtopleje priporočamo. Prodaja jo avtor sam; Smiehov, Nádražní třída 11. Cena Kč 7. Bohuslav, naš nepozabni komik, je danes na obeh očeh slep vojni in- valid.

Iveri

Pokojniki često dolgujejo za svoj dar in svoj sloves edino svoji smrti. (P. Her- vieu, 1857-1919)

Kadar bogatin pade na zemljo, pravijo, da se mu je pripetil nesrečen slučaj; ako je to siromakec, pravijo, da je padel zato, ker je bil pijan. (Turška poslovice)

Zgodovina ni koristna zato, ker se is nje čita prošlost, ampak zato, ker se v njej čita bodočnost. (J. B. Say, 1767-1832)

Zlato je žolta kovina, ki nima jezika; vendar tam, kjer ono počne govoriti, vsi drugi molče. (Turški izrek)

Veauka beseda 50 par

Mali oglasi

Za "Dopisovanje" in "Ženitve" vsaka beseda 1 Din.

Plaše vsaka beseda 50 par. Za "Dopisovanje" in "Ženitve" se računa vsaka beseda 1 Din. — Priobčujo se le mali oglasi, ki se plašani v naprej. Plaša se lahko tudi v znakah. Na vprašanja odgovarja uprava la, če je vprašanje priložena znakma za odgovor ter manipulacijska pristojbina (3 Din).

Punk

Instrukcije

Plaše vsakočesto nižječolcu. Ponudbe pod "Instruktor" na upravo "Jutra". 2769

Klavir in francoščino

Plaše učiteljica izprašana s Pariza. Aneta Fototnik, Aleksandrova cesta št. 11. pbl. levo. 2628

Gospodična

Plaše igra kati instrument in računalce s dobrim glasom za petje, se išče za učenje. — Vprašati od 12—2 vsak dan v kavarni "Narodni dom". Kopelnik. 2771

Služba (dobe)

Ali iščete službo?

Širočite v Osljaku g'asilu ta natečaj in posredovanje JORTUNA. Vsaka stevilka najavi v aršebnem, hrvaškem, srbskem in madžarskem je- ziku okoli 300 oglašev prostih službenih mest za moške in za ženske iz vseh delov naše države. Cena 10 Din, mesečno 52 Din, četrtletno 100 Din. 2687

Automonter

Samostojen, pošten, smolen slovenskega in nemškega je- zika, se sprejme. Ozira se le na prvovrstne moti. Ponudbe pod "Enegeten" na upravo "Jutra". 2758

Dobra pisarniška moč

se sprejme v Ljubljani, Kar- lovska cesta št. 4. 2765

Korespondentinja

epretna, s znanjem cirilice kakor nemške in slovenske stenografije ter strojepljaja, se sprejme. 2380

Služkinja za vse

ki zna kuhati in opravljati druga bišna opravila, dobi ta- koj dobro mesto. Naslov se- rve v upravi "Jutra", Pre- ternova ulica 54. 2605

Vajenica

za pekarsko obrt, se sprejme ta- koj pod ugodnimi pogoji. — Kje, pove uprava "Jutra". 2560

Delovodja

sepolnoma vešč mostnih, de- želnih in balnastih tehnic se išče za veliko tovarno v Jugoslaviji. Dopise pod šifro "Strokovnjak" na upravnistvo "Jutra". 2542

Provizorske potnike

sprejmemo. — Ponudbe pod "Sposmladeno sezona" na upravo "Jutra". 2440

Soferja

si je obenem dober auto- monter, sprejme Kolinska to- varna v Ljubljani. 2701

Brivskega pomočnika

boljše moč, sprejme Kolinska to- varna v Ljubljani. 2621

2 strgarska pomočnika

se takoj sprejmeta v strgar- ski delavnici s pogonom — Vekoslav Bano, Gornja Re- čica, Laško. 2623

Abs. eksp. akademik

išče mesta v kakem večjem podjetju. Gre tudi brezplačno. Ponudbe na poštni predal 167. Ponudbe na upravo "Jutra". 2851

Centrala: LJUBLJANA

Rongresni trg 3.

Centrala: LJUBLJANA

Rongresni trg 3.

Služba (iščejo)

Finii gospodični

iščeta primerno mesto v več- jem hotelu ali kavarni v kakšnem večjem mestu, ev- tudi v inozemstvu. Cenjene dopise je poslati na upravo "Jutra" pod "Eari" in "Vi- tuša". 2770

Izurjena modistinja

išče službe samo za sejo. Ponudbe na upravo "Jutra" pod "Modistinja". 2767

Revna deklica

stara 15 let, bi se rada iz- učila za modistino. Najraje pri dami, ki bi ji dajala hrano. Naslov pove uprava "Jutra". 2476

Potnik

vpeljana starejša prvovrstna moč manufakturne stroke, išče s 15. februarja na- menjenca. Ponudbe se poslejo na upravo "Jutra" pod šifro "Slovenija in Hrvatska". 2641

Lesni uradnik

(reduciran), išče službo. Vsame vsake dole takoj. — Ponudbe pod šifro "Trozen" na upravo "Jutra". 2778

Mesta vzgojiteljice

pri boljši družini išče absol- ventinja tehniške srednje šole. Izurjena je v širvanju in ročnih delih. Naslov pove upr. "Jutra". 2744

Knjigovodkinja

in korespondentinja, perfek- tojepljaja, zmožna cirilice, s daljšo prakso, želi mesta v kakem podjetju. Ponudbe na upravo "Jutra" pod "Ugod- nost". 2747

Prodajalka

pridna in poštena, išče mesto v specializirani ali blaginjski trgovini v večjem mestu. Dopise je poslati na naslov: Ivana Medved, Frankolovo, p. Vojnik. 2483

Strojnik

ključavničar, vešč tudi v električnem obratu, išče službo. — Naslov pod šifro "Strojnik" pri upravi "Jutra". 2708

Mlad trg. pomočnik

išče mesta v trgovini s meš. blagom ali specializirano. Nastopi takoj ali pozneje. — Naslov pove uprava "Jutra". 2708

Gospodična

s večletno prakso, želi mesta knjigovodkinje ali blaginjske- carke v večjem kraju Slove- nije, Hrvatske ali Slavonije. Dopise pod "Pisarniška moč" na upravo "Jutra" do 10. fe- bruarja t. l. 2672

Knjigovodja

in korespondent s prakso, smolen nemškega in laškega jezika, želi premeniti mesto. Ponudbe pod "Samostojen" na upravo "Jutra". 2687

Abs. eksp. akademik

išče mesta v kakem večjem podjetju. Gre tudi brezplačno. Ponudbe na poštni predal 167. Ponudbe na upravo "Jutra". 2851

Salonska preproga

2 x 3, bela, skoraj nova, nake- ke in lepe kuhinjske stole, poceni prod. — Naslov pove uprava "Jutra". 2581

Vali stroji

velike ključavničarske tovar- ne, se prodajo. Daje ključ- avničarsko, kovarsko, mizar- sko in sodarsko orodje in pi- sarniško pohištvo s Werthei- mrove blaginje. — Dopise pod šifro "Samo proti gotovini" na upravo "Jutra". 2583

Mesta vzgojiteljice

šeli mlada, inteligentna go- spodinja k otrokom od 1—7 let v večji kraj Slovenije, Hrvatske ali Slavonije. Dopise do 10. febr. na upravnistvo "Jutra" pod "Vzgojiteljica". 2645

Kompl. delavnica

za splošno klesarstvo in ključ- avničarstvo ter vodovodno podjetje s celim inventarjem se radi selitve ugodno prod. Naslov pove upravo "Jutra". 2725

Šeštrne krone

po 1, 2 in 5 starovstr., dobi- najvišji ponudnik nekaj tisoč. Reflektanti naj se javijo pis- meno na upravo "Jutra" pod "Krone". 2626

Ljubljanski Zvon

30 letnikov (od leta 1895. do leta 1915.), broširan, se prod. Kje, pove upravnistvo "Jutra". 2539

Mesta vzgojiteljice

šeli mlada, inteligentna go- spodinja k otrokom od 1—7 let v večji kraj Slovenije, Hrvatske ali Slavonije. Dopise do 10. febr. na upravnistvo "Jutra" pod "Vzgojiteljica". 2645

Kompl. delavnica

za splošno klesarstvo in ključ- avničarstvo ter vodovodno podjetje s celim inventarjem se radi selitve ugodno prod. Naslov pove upravo "Jutra". 2725

Šeštrne krone

po 1, 2 in 5 starovstr., dobi- najvišji ponudnik nekaj tisoč. Reflektanti naj se javijo pis- meno na upravo "Jutra" pod "Krone". 2626

Ljubljanski Zvon

letnik 1923, prvo številko, kupi Tiskovna zadruga v Ljubljani, Prečernova ulica št. 54. 2461

Omaro za knjige

ter klub garnituro, novo ali pa dobro ohranjeno, kupim. — Ponudbe na poštni predal 150, Ljubljana. 2411

Plahto za stojnico

(štant) 3 x 4 m, tudi večje in balansirno tehnično (5—20 kg, vse v dobrem stanju, kupim. Ponudbe na upravnistvo "Jutra" pod "Odančev". 2309

Vreče

šete in cele, kupuje tovarna lesenih ščeljev v Tacnu pod šmarno goro. 2601

Pisalni stroj

dobro ohranjen, najraje Underwood, kupim. Ponudbe s navedbo cene na upravnistvo "Jutra" pod "Underwood". 2576

Oglja

lepega, suhega, bukovnega za izvoz, kupim vsako množico. Takojepljajo plaščo. Ponudbe s navedbo cene na Franc Kner, Tršiče, Dolenjsko. 2605

Suhe hrushke

prvovrstne, kupim takoj več- jejo množico. Ponudbe s na- vedbo cene, vrste in količine nasloviti: Jozo Kovac, Ljub- ljana, Stari trg 3. 1726

Vino

letnik 1917 prvovrstne ka- kovosti, belo in rdečo po 6 do 8 7/8 Din, pristno deset let staro silovsko po 25 Din litru, prodaja J. Kravanja v Ptutu. 2307

«Agraria»

Maribor, Aleksandrova cesta št. 57, prodaja: Meko 1 a banasko, lepa namizna ja- bojka od 60 kg naprej po najnižjih dnevnih cenah. — Istotam se kupuje fišoi po najnižjih dnevnih cenah. 2853

Majhno posestvo

se prod. po najnižji cenl. — Novozidana hiša s 4 sobami in kuhinjo, veranda in druge pritlikline in pol joha vrta v mestu, 6 minut od železniške postaje. Resni kupec naj si izvoli takoj osebno pogledati. Naslov: J. Fagot, posestnik, Slov. Dlistina. 2544

Hiša s sadnim vrtom

nijva, gošča, skupno 8 joha, se prod. Hiša je v dobrem stanju s 4 sobami in kletjo. Natančno se poizve pri last- niku Jakobu Milotič, št. Mi- klavč št. 27, pošta Hoče pri Mariboru. Cena 75.000 Din. 2853

Posedstvo

je naprodaj v Šišli na Do- lenjskem, obstoječe iz hiše s blevom, kolescem, sadnim vrtom in 4 njivami. Proda se tudi samo hiša in ena njiva. Naslov pove uprava "Jutra". 2722

Posedstvo

veliko 3 orale s lepim sado- nomnikom ter hišo s gospo- darskim poslopjem, proda po smerni cenl Vogel Vincenc, posestnik v Kostivci, 329. Podpisat. 2329

Posedstvo

Novozidano trgovsko hišo v rudniškem kraju s inven- tarjem 175.000 Din. Enonadstropno obrtno hišo, sredina Maribora, delavni- ca in stanovanje takoj prosto, 400.000 Din. Stanovanjske hiše v pred- mestju Ljubljane, stanova- nja takoj prosta, 90.000 dinarjev, 95.000 dinarjev, 100.000 dinarjev in 120 tisoč dinarjev. Novozidano dvodružinsko vi- lo, 550 metrov vrta. Reči- ni dolžni, 300.000 Din. Parcela 7500 metrov ob Du- najske cesti po 55 Din. Novozidano vilo v severnem delu mesta, 8 sob, velik vrt, 500.000 Din. Parcela 26.800 kvadr. metr. na Ljubljanskem polju po 8 Din. Enodružinsko hišo, vrt 1000 metrov, takoj prosta, ob Dunajske cesti, 32.000 di- narjev. Posedstvo 22 oralov na Spod- njem Majarskem, hišo in kmetijsko poslopje, 175.000 Din. Hiša s vrtom ob cesti pri Mengšu, 60.000 Din. Odda: Velje število trgovskih loka- lov na prometnih točkah v Ljubljani. 2755

Lepo posestvo

se prod. blizu Mokronoga, 20 min. od postaje Mokronog- Districa, obstoječe iz vseh gospodarskih poslopj, sado- nosnega vrta, približno pet oralov nje tik gospodarskega poslopja, 2 orale travnika, lep zaraščeni gozd (8 oralov), pašnik (ena parcela zapušče- nega vinograda). Kupci se veseli lahko tudi manj. — Poiznanje daje Anton Bulc v Mokronogu. 2396

Mala hišica

pred 15 leti s opoko sidana in krita, s 1200 kvadr. metr. vrta pri Krškem je napro- daj. Cena 25.000 Din. — Po- nudbe na upr. "Jutra" pod šifro "Krško". 2730

Posedstvo

je naprodaj v Šišli na Do- lenjskem, obstoječe iz hiše s blevom, kolescem, sadnim vrtom in 4 njivami. Proda se tudi samo hiša in ena njiva. Naslov pove uprava "Jutra". 2722

Posedstvo

Novozidano trgovsko hišo v rudniškem kraju s inven- tarjem 175.000 Din. Enonadstropno obrtno hišo, sredina Maribora, delavni- ca in stanovanje takoj prosto, 400.000 Din. Stanovanjske hiše v pred- mestju Ljubljane, stanova- nja takoj prosta, 90.000 dinarjev, 95.000 dinarjev, 100.000 dinarjev in 120 tisoč dinarjev. Novozidano dvodružinsko vi- lo, 550 metrov vrta. Reči- ni dolžni, 300.000 Din. Parcela 7500 metrov ob Du- najske cesti po 55 Din. Novozidano vilo v severnem delu mesta, 8 sob, velik vrt, 500.000 Din. Parcela 26.800 kvadr. metr. na Ljubljanskem polju po 8 Din. Enodružinsko hišo, vrt 1000 metrov, takoj prosta, ob Dunajske cesti, 32.000 di- narjev. Posedstvo 22 oralov na Spod- njem Majarskem, hišo in kmetijsko poslopje, 175.000 Din. Hiša s vrtom ob cesti pri Mengšu, 60.000 Din. Odda: Velje število trgovskih loka- lov na prometnih točkah v Ljubljani. 2755

Lepo posestvo

se prod. blizu Mokronoga, 20 min. od postaje Mokronog- Districa, obstoječe iz vseh gospodarskih poslopj, sado- nosnega vrta, približno pet oralov nje tik gospodarskega poslopja, 2 orale travnika, lep zaraščeni gozd (8 oralov), pašnik (ena parcela zapušče- nega vinograda). Kupci se veseli lahko tudi manj. — Poiznanje daje Anton Bulc v Mokronogu. 2396

Mala hišica

pred 15 leti s opoko sidana in krita, s 1200 kvadr. metr. vrta pri Krškem je napro- daj. Cena 25.000 Din. — Po- nudbe na upr. "Jutra" pod šifro "Krško". 2730

Skoraj novo hišo

ki stoji ob okrajni cesti in na najbolj prometnem pro- storu v Trbovljah, prodam za nizko cenjo. Priprava se za trgovino takoj, na željo vsi drugi podatki se izvejo pri lastniku Juriju Ferenc, zidar, mojster, Trbovlje II. 3079

Majhno posestvo

se prod. po najnižji cenl. — Novozidana hiša s 4 sobami in kuhinjo, veranda in druge pritlikline in pol joha vrta v mestu, 6 minut od železniške postaje. Resni kupec naj si izvoli takoj osebno pogledati. Naslov: J. Fagot, posestnik, Slov. Dlistina. 2544

Hiša s sadnim vrtom

nijva, gošča, skupno 8 joha, se prod. Hiša je v dobrem stanju s 4 sobami in kletjo. Natančno se poizve pri last- niku Jakobu Milotič, št. Mi- klavč št. 27, pošta Hoče pri Mariboru. Cena 75.000 Din. 2853

Posedstvo

je naprodaj v Šišli na Do- lenjskem, obstoječe iz hiše s blevom, kolescem, sadnim vrtom in 4 njivami. Proda se tudi samo hiša in ena njiva. Naslov pove uprava "Jutra". 2722

Posedstvo

Novozidano trgovsko hišo v rudniškem kraju s inven- tarjem 175.000 Din. Enonadstropno obrtno hišo, sredina Maribora, delavni- ca in stanovanje takoj prosto, 400.000 Din. Stanovanjske hiše v pred- mestju Ljubljane, stanova- nja takoj prosta, 90.000 dinarjev, 95.000 dinarjev, 100.000 dinarjev in 120 tisoč dinarjev. Novozidano dvodružinsko vi- lo, 550 metrov vrta. Reči- ni dolžni, 300.000 Din. Parcela 7500 metrov ob Du- najske cesti po 55 Din. Novozidano vilo v severnem delu mesta, 8 sob, velik vrt, 500.000 Din. Parcela 26.800 kvadr. metr. na Ljubljanskem polju po 8 Din. Enodružinsko hišo, vrt 1000 metrov, takoj prosta, ob Dunajske cesti, 32.000 di- narjev. Posedstvo 22 oralov na Spod- njem Majarskem, hišo in kmetijsko poslopje, 175.000 Din. Hiša s vrtom ob cesti pri Mengšu, 60.000 Din. Odda: Velje število trgovskih loka- lov na prometnih točkah v Ljubljani. 2755

Lepo posestvo

se prod. blizu Mokronoga, 20 min. od postaje Mokronog- Districa, obstoječe iz vseh gospodarskih poslopj, sado- nosnega vrta, približno pet oralov nje tik gospodarskega poslopja, 2 orale travnika, lep zaraščeni gozd (8 oralov), pašnik (ena parcela zapušče- nega vinograda). Kupci se veseli lahko tudi manj. — Poiznanje daje Anton Bulc v Mokronogu. 2396

Mala hišica

pred 15 leti s opoko sidana in krita, s 1200 kvadr. metr. vrta pri Krškem je napro- daj. Cena 25.000 Din. — Po- nudbe na upr. "Jutra" pod šifro "Krško". 2730

Skoraj novo hišo

ki stoji ob okrajni cesti in na najbolj prometnem pro- storu v Trbovljah, prodam za nizko cenjo. Priprava se za trgovino takoj, na željo vsi drugi podatki se izvejo pri lastniku Juriju Ferenc, zidar, mojster, Trbovlje II. 3079

Majhno posestvo

se prod. po najnižji cenl. — Novozidana hiša s 4 sobami in kuhinjo, veranda in druge pritlikline in pol joha vrta v mestu, 6 minut od železniške postaje. Resni kupec naj si izvoli takoj osebno pogledati. Naslov: J. Fagot, posestnik, Slov. Dlistina. 2544

Hiša s sadnim vrtom

nijva, gošča, skupno 8 joha, se prod. Hiša je v dobrem stanju s 4 sobami in kletjo. Natančno se poizve pri last- niku Jakobu Milotič, št. Mi- klavč št. 27, pošta Hoče pri Mariboru. Cena 75.000 Din. 2853

Posedstvo

je naprodaj v Šišli na Do- len

Lucifer

100

„In če ga enkrat izsledimo,“ doda Pilou, „ga kmalu dohitimo. Odpotoval je v noči od 24. na 25. maja in je torej pred nami kakih dvainšesdeset do osemdeset ur...“

„Vse to je prav lepo!“ meni Sainclair. „Jaz dozdaj še nisem premišljeval, v katero smer se je baron namenil. A duja! Nismo še preiskali one velike sobane, kjer je Gló XIII. imel svojo knjižnico in kjer je ponajveč bival. Zdaj smo si malo oživilili svoja pljuča, osvežili možgane in pomirili živce. Vrnimo se v biblioteko. Če v eni uri ne najdem ničesar, poiščemo baronovo sled in se vrnemo h gospodu Nortmundu, potem pa se vržemo na zasledovanje. Naprej!“

Vrnejo se v stolp. Deset minut pozneje so v knjižnici, kjer odpreta Corsat in Pilou vsa okna. Pri vratih stoji pa Wolf na straži z neslišnim revolverjem v roki. Kajti preveč opreznosti nikdar ne škoduje.

Jean de Sainclair stopi v sredino sobe in si jo začne počasi ogledovati. Imed osmerih sobnih sten so bile tri izpolnjene s samimi okni, ki so bila vzdana drugo poleg drugega; v dveh go bila vdolana velika vrata z mogočnimi zavesami, nad njimi pa je bil zid tja do stropa pokrit s slikami v starih okvirjih, kojih zlato je že izgubilo svoj nekdanji blesk: slike so predstavljale razne prizore lova na merjasce; izmed ostalih treh sten, ki so bile mnogo širše kakor prvih pet, pa so se ena nahajala med dvema vrati, ostali dve pa na levi in na desni med vrati in okni; in ob teh stenah so bili od tal do stropa predali in police, v katerih je bilo dva do tri tisoč knjig, vezanih in broširanih, v najrazličnejših formatih. Po hištvu te sobe je obstajalo iz stoječe lestve, ki je bila priložena na eno izmed treh sten s knjigami, iz dveh

usnjatih naslanjačev in nekaj hrastovih stolcev ter dveh mogočnih oglatih miz, na katerih ni bilo drugega kakor po eno pisalno orodje s peresniki in svinčniki; papirja ni bilo na mizah nikakega. Kočno sta se v sobi nahajali tudi dve obli, ena nebesna, druga zemeljska, kaka dva metra v premeru, stoječi na bakrenih nogah. Ti dve krogli sta se s pomočjo sistema zobatih koles z lahkoto mogli premikati v poljubnih smereh, o čemer se je Sainclair takoj prepričal na nebesni obli, ki je služajno stala v njegovi bližini.

Ko si je Sainclair vse to ogledal, začne ogledovati še enkrat znova, a pozorneje.

Takoj mu pada v oči ona lestva. Stala je, kakor da jo je kdo pustil, ko je stopal nanjo in iskal neko knjigo od predala do predala...

Nyctalopove oči se premikajo od police do police, sledeč v mislih očem onega, ki je iskal knjigo in stopal od stopnice do stopnice.

In Sainclair opazi, da je neka knjiga v 8° formatu, vezana v surovo usnje in popolnoma slična ostalim knjigam na polici, manj prašna kakor sosedne; poleg tega je ta knjiga malce segala iz vrste.

„Pilou!“
„Gospodar?“
„Stopi počasi na lestvo!“
Pilou stori, kakor mu je bilo ukazano.

„Stoji!“
Pilou obstoji.
„Pred teboj se nahaja knjiga, ki sega iz vrste ostalih... Dotakni se jo s prstom, da vidim, če si jo opazil, a nikar je ne potisni v vrsto... Prav! Zdaj pa prečitaj njen naslov!“

Pilou čita počasi:
„Razprave o zemeljskih magnetičnih tečajih.“

„Kaj? Čitaj še enkrat!“
Nyctalope se strese.

Pilou ponovi:
„Razprave o zemeljskih magnetičnih tečajih.“

„Autor je najbrž Edmond Cazalet?“

„Da, gospodari!“
„Počakaj!... Pozor, Pilou, in ti, Corsat!... Se še spominjata, kaj je govoril Franc?“

Oba odgovorita hkrati:

„O, da! gospodari!“
„Da vidimo! Menim, da se ne varam: takoj v začetku je Franc izgovoril besedo „tečaj“?“

„Da! da!“, vzklikneta Corsat in Pilou.

Provansalec pa še živahno pristavi:
„Tako nekako je dejal: „Lucifer me ubije, če se nahaja na tečaju!“...“

„Res je!“ potrdi Corsat. „Tudi jaz se spominjam.“

A Sainclair je imel še boljši spomin:
„Franc je dejal: „Če misli le eno četrtinko sekunde name in če se nahaja na tečaju, me ubije s samomisljo“...“

Corsat in Pilou odpreta usta, a Sainclair kričneta:

„Molčita, molčita!“

In se okrene proti zemeljski obli... Poleg nje stoji na preprogi stolček in na njem svinčnik.

Sainclair zamrmra:

„Ali je najprej pogledal v knjigo in potem študiral oblo, ali se je zgodilo obratno?... V zamišljenosti je položil svinčnik na stol in ga tam pozabil... Magnetična tečaja... Točki na magnetu, kjer je privlačna sila največja!... Magnetična tečaja zemlje!... Točki, kjer se elektrika neba, zemlje in morij stika, spaja in neprestano ojačuje, točki, od katerih neprestano izhajajo neizmerni električni toki v vse smeri... Veliki bog!... Da-li je možno?...“

Ko je Newton zasluši gravitacijski zakon svetovja, težko, če mu je bilo tako pri duši kakor ta hip Nyctalopu.

— S počasnimi, važnimi koraki stopa Sainclair proti obli in se obrne proti njej; stolec je na njegovi desni, tako da mu desnica dosega svinčnik... S hrptom je obrnjen proti lestvi, kakor da se je pravkar vrnil od nje, ko je našel v knjigi zaželjeno mesto... Nyctalope se ozre na oblo.

Pred njegovimi očmi leži severni tečaj!...

Konec petega dela

ŠESTI DEL FINIS CORONAT OPUS

Novinačrti

Z lahkoto zasledi Jean de Sainclair v dolini sledove kavalkade, ki jo je tvorilo spremstvo Glója Wartoškega. Odšel je baron iz Schwaltzroške kotline preko najsevernejšega prelaza. Ko Sainclair to ugotovi, odhiti na dogovorjeni kraj, kjer ga je čakal Louis Nortmund z lovskima paznikoma in Nyctalopovim torpedom. Paznika sedeta takoj na svoja motocikla in odbrzita, Louis s Sainclairom, Corsatom, Piloujem in Wolfom pa dospo urno do poti, ki vodi od prelaza v dolino.

Še predno je minil dan, je Sainclair vedel vse, kar je potreboval za nadaljevanje boja.

Evo, kaj je izvedel:
Gló von Wartock, preoblečen v ameriškega državljana, je svojo četo označil za kinematografsko družbo, ki da ima od lastnika Schwaltzročka izrecno dovoljenje, da sme potovati preko njegove domene.

V Freiburgu je najprej prodal svoje konje, ki mu odslej niso bili več potrebni, in je vse svoje spremstvo s prtljago vred vkrcal na posebni brzdovlak, ki ga je naročil že dva dni prej. Ta vlak je moral biti precej drag, toda kdo ne ve, da se ameriške kinematografske družbe ne straše nobenih stroškov!

Dnevnik so z naslodo javljali, da je ta vlak imel prosto progo preko Berlina in po najkrajših linijah do Gdanske, in da je vozil s največjo hitrostjo ter se ustavil le toliko, da se je založil z vodo in s premogom.

Listi so pisali tudi, da je bila vkrcana v pristanišču v Gdanskem velika podmornica najnovejšega tipa, urejena za pomorske turnee. Ta podmornica da je bila last onega kinematografskega konzorcijsa in je čakala, da dosepe vlak v Gdansko.

Vse to je izvedel Nyctalope.

„Jasno je,“ zaključil Sainclair, „da so Wartock imeli dve podmornici: eno na Bermudih, ki smo jo zajeli drugo pa skrito kje na zapuščenem in pustom pomorski obali... Gotovo je da sta Lucifer in njegov teledynamo že na morju in da je podmornica namenjena na severni tečaj.“

Louis Nortmund še doda:

„Na Norveškem kje Luciferju ne bo težko preskrbeti si sani in posov...“
„Če jih nima v podmornici,“ meni Nyctalope, „najbrž pa ima še kak aeroplan pri sebi, ki ga bo prepeljal od onega kraja, do kamor bo lahko dospel s podmornico, pa do tečaja.“

To so bile vse besede, ki so jih izpregovoril v Freiburgu. Sainclair je imel glavo polno misli. Tudi ga je vznemirjala Irenina usoda. Vedno in vedno je slišal njen obupni klic: „Raymond, Raymond!“ Že takoj ob prihodu v Freiburg je takoj telefoniral Lourmelu in ga prošil, naj čimprej pride v vilo Saules.

„Vrnimo se v Kolmar!“ meni Sainclair.

Noč je medtem padla na zemljo. Po večerjali so v kolodvorski restavraciji v Freiburgu, potem pa vstopili v torpido. Sainclair in njegovi trije st. že umirali od spanca in utrujenosti, in jedva so sedli v avto, ki ga je vodil Louis Nortmund, ko jih je vse štir obhvaljal spanec.

V vili Saules si je Jean de Sainclair privoščil par uric oddiha.

Société anonyme
des automobiles
& cycles

PEUGEOT

Največja, najstarejša tovarna Francije

14 tovarn - 12 podružnic - 3.000 zastopstev - nudi po najnižjih cenah

bicikle - motocikle - automobile

5, 10/18, 15/35, 18/65, 25/70 HP

PEUGEOT, glavno zastopstvo, Ljubljana, Sodna ulica 11. Telefon 461

Ali je mogoče?

CREPE DE CHINE in Din 105'—

v vseh modnih barvah

le pri 97 III

A. Šinkovc nasl. K. Soss.

Vzorci brezplačno!

!! Zunanja naročila poštno-obratno !!

Odvefnik

dr. Drago Marušić

naznanja, da je otvoril

v Ljubljani, Beethovnova ulica 10

(v hiši Trgovske in obrtne zbornice)

odvetniško pisarno

in jo pridružil pisarni

odvetnika

dr. Alojzija Vrtačnika.

Zahtevajte edino le

Ciril in Metodove vžigalice

Dobe se povsod

Glavni založnik: Ivan Perdan naslednik v Ljubljani

STROJI ZA PLETENJE

(Strick- und Wirkmaschinen)

kakor tudi vse potrebščine za stroje od najbolj priznanih tvrdk, kakor: Feliks Lederer, Wien, Wilhelm Barfuss, Apolda, Fritz Schuster, Chemnitz, Sander i Graff, Chemnitz, v največji izbi in po zmernih cenah pri edinem zastopniku za JUGOSLAVIJO

ALFRED ROZMA, Osijek 1, Županijska ulica br. 42. Igle v vseh številkah vedno v zalogi.

Za Amerikanca lepa priložnost!

Prvič napredaj: 400

Dve hiši s štirim trgovinami in gostilno s popolnim inventarjem.

Vse dobro vpeljavno. — Cena 16.000 dolarjev.

Stanovanje čez dva meseca na razpolago.

Polevke pri Jošku Severju, Ljubljana, ali pa pri lastniku, Ljubljana VII, št. 2

Potrebujem

spretnega in sposobnega

tamburirarja

za vzenje na kurbel-stroju, ki zamore sam črtati in delati po žurnalu. — Plača po sposobnosti, mesto zagurano. Pismeno ponudbe pod „Tamburirar“ na ALOMA COMPANY, Ljubljana. 417

Pravi „Golsen“-ševlji, ševlji za smuč ter lovski ševlji vseh vrst se izdelujejo v znani solidni ševljarški delavnici 27

J. BRAJER

LJUBLJANA

Vrtaški trg (Breg) 1.

Istotam se izdelujejo tudi vse vrste držal obval, od najpreprostejših do najfinišne izdelave.

Cene solidne! Postrežba točna!

Peter Semko

I. jugoslovanska barvarija, krznarstvo in strojarstvo 283

Ljubljana, Križevniška ulica 7.

Kupuje po najvišji ceni kože divjačine: lisic, kun, dihurjev, vider, zajcev itd.

Najstarejša slovenska plesarska in ličarska delavnica

IVAN BRICelj

Dunajska cesta 16

se priporoča. 28

Izvirilov točen. Cene zmerno.

Gradbena podjetje

arhitekt

V. KRÄNER & Co.

Jesenice

Stavbna vodstva:

Ljubljana, Domžale, Zagreb. 293

Izvršuje privatne in industrijske stavbe, proračune, načrte, cenitve, posebni oddelek za arhitekturo.

Mizarski pomočnik 463

k strojem se sprejme. Ravnotako se sprejme neizvršben delavec, ki bi imel veselje k strojem. — Andrej Kregar, strojno mizarstvo, t. Vid, p. Vižmarje.

Najcenejše in najboljše

SO

vžigalice

iz Tovarne vžigalic v Rušah.

Razpis službe.

Oskrbovalno sestro

za svoj ambulatorij išče Protituberkulozna liga v Mariboru. Mesecna plača Din 1400— in eventualno stanovanjske ugodnosti. — Prošnje s priloženim listom, domovnico in izpričevali o naobrazbi kakor tudi o morebitnem dosedanjem službovanju je poslati do 15. februarja t. l. na naslov ambulatorija Protituberkulozne lige v Mariboru, Stolina ulica. 540

Išel je v knjigi

Taksoni in pristojbinski pravilnik

Kdor plačuje takse in pristojbine potrebuje poleg zakona tudi pravilnik, ki zakon razlaga in pojasnjuje. Knjiga ki obsega 240 strani, velja s poštno vred Din 48.50 in se naroča pri

Tiskovni zadrugi v Ljubljani

Prešernova ul. 54.

Knjiga: Fr. Onič

„Darovanje“

Cena 10 Din.

Naročila sprejema Josip Vidmar v Ljubljani, palača Trboveljske premogovne družbe. 288

Poceni češko posteljno perje!

Kilogram sivca napoli (enofarba) perja 60 Din, polbelega 75 Din, belega 85 Din, boljše 95 Din, črna 115 Din, napoli paha 145 Din, fino 178 Din, najfinišnega 220 Din, belega paha 270 Din, snežno-belega paha 345 Din. Franko in carino proti povzetju. Neugledajo se lahko vrste. Vzorci zastoj. Mnogo priznanj in naknadnih naročil. Raspošiljalnica posteljne perja SACHSEL & Co., Wien XIV., Gelbelgasse 9/8. 157

Naročajte, čitajte in razširjajte dnevnik

JUTRO!

KAMNOSEŠKA INDUSTRIJSKA DRUŽBA

CELJE

Nagrobni spomeniki, nagrobne plošče in okvirji, plošče za umivalnike, nočne omare in kredence. 15

EVGEN LOVŠIN

„RUDE IN KOVINE“

Ljubljana, Miklošičeva cesta št. 15.

Generalna zastopstva:

Za balkanske države: The Central European Mines Ltd., Mezica.

Za kraljevino SHS: Kemična tovarna v Mostah pri Ljubljani.

Za tu- in inozemstvo: Cinkarna d. d., Celje.

Telefon št. 727.

Vedno v zalogi: mežiški svince, svinčeni izdelki, žvepleno-kisla glina, aluminijev hidrat in glinozem, sirovi in rafinirani cink, cinkova pločevina, cinkov prah, katran, modra galica, banea-cin.

Kupujemo po najvišjih cenah: stari baker, stari svince, remelted-cink, kovinske ostanke itd. 23

Popolna razprodaja

damskih klobukov, slamnikov, nakita, baržuna, svile, trakov, ovetk, pajčolanov in modistovskega blaga po tvorniških cenah.

MINKA HORVAT, modistinja

Ljubljana, Stari trg št. 21. 285

IVAN ZAKOTNIK LJUBLJANA

Dunajska cesta št. 40

Telefon št. 379 mestni tesarski mojster Telefon št. 379

Vsakovrstna tesarska dela, moderne lesene stavbe, ostrešja za palače, hiše, vile, tovarne, cerkve in zvonike; stropi, razna tla, stopnice, ledenice, paviljoni, verande, lesene ograje i. t. d.

Gradba lesenih mostov, jezov in mlinov.

Parna žaga. Tovarna furnirja.

Večjo zalogo 466

volnenih odej (kocev)

zamenjam zaradi selitve

za volno

ali pa po lastni ceni prodam.

Franc Triplat, tovarna sukna,

Moste, p. Žirovnica (Gorenjsko).